

Den Skandinaviska Konferensen
i
Stockholm.

(21—23 Augusti 1878.)

Berättelsen afgifven af Konferensens Ordförande,
Generaldirektör G. F. Almquist.

På uppmaning af Generaldirektören G. F. ALMQUIST, ordförande i lokalkomiten för den internationela penitentiärkongressen i Stockholm, samlades kongressens medlemmar från de Skandinaviska länderna å Riddarhussalen den 21. Aug. 1878 Kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m. för att diskutera de af samma lokalkomite framställda öfverläggningsämnena.

Generaldirektör ALMQUIST utsågs enhälligt till mötets ordförande samt Expeditionscheferne G. RYDING (Sverige) och C. C. SMITH (Norge), Direktören för fängelseväsendet i Danmark F. BRUN och Professor L. MECHELIN (Finland) valdes till vice ordförande.

Efter det mötet beslutat, att de af lokalkomiten framställda frågorne skulle i den ordning, de å den utgifna förteckningen förekommo, till behandling företagas, skred man till förhandling om

första frågan: Om lämpligaste straffbehandling af unga förbrytare.

C. C. W. NYHOLM (Overretsassessor — Danmark):

„Da jeg antager, at det ved den foreliggende diskussion kan være af interesse for den ærede forsamling at erholde en forestilling om, hvorledes den Danske lovgivning stiller sig med hensyn til unge forbrydere, skal jeg give et kort omrids af dennes herhenhørende bestemmelser. Bortset fra blotte politifor-seelser, der efter omstændighederne afgjøres med advarsel eller en legemlig revselse, indtræder med hensyn til visse egenlige forbrydelser, når gerningsmanden er mellem 10 og 15 år, en begrændset tilregnelighed og en begrændset kriminel ansvarlighed, således at den pågældende vil kunne anses med en straf, som dog vanlig skiller sig fra den, der kan anvendes på de voksne, fuldt tilregnelige personer. — Den hyppigste af individer i den nysanførte alder begåede forbrydelse er hos os, som vel hos alle nationer, tyveri, og for dettes vedkommende er det, når ikke særlige, skærpene omstændigheder ere tilstede, tilladt domstolene — de offentlige politiretter — at afgjøre sagen, såfremt der er tale om første gang begået forseelse med en advarsel, hvorimod straffen, når en slig afgjørelse ikke finder sted, består i legemlig tugt (ris) eller, hvis den skyldige er en pige, i fængsel.

I det jeg indskrænker mig til at fremhæve disse få momenter af den Danske strafferet, såvidt nærværende spørgsmål angår, skal jeg tillade mig at udtale, at det jo vel kan være disputabelt, om den hos os anvendte begrændsning, 10-15 år, i sig selv er rigtig; det kan omtvivles, såvel om minimal som om maximal grændsen er rigtig sat, eller om den ikke burde have en større vidde, i hvilken henseende jeg iøvrigt skal bemærke, at der for unge mennesker mellem 15 og 18 år er givet visse særlige forskrifter, ved hvilke jeg

dog ikke her skal opholde mig. — Men lade vi spørgsmålet om, hvorvidt den Danske lovgivning har truffet den rette begrænsning eller ikke, ude af betragtningen, synes den mig iøvrigt i det væsentlige at have truffet det rette, forsåvidt den i temmelig vidt omfang har tilstedet at anvende advarselssystemet. — Mere tvivl nærer jeg om, hvorvidt legemlig straf overhovedet er gavnlig for børn, uagtet vanligvis flere af de grunde, som lade sig anføre mod denne slags straf anvendt på voksne personer, her tabe deres vægt; heldigere vil det naturligvis være at indrette særlige for børn alene bestemte, opdragende straffeanstalter. Af sådanne have vi endnu ingen, ihvorvel vi besidde adskillige private anstalter til forsømte og vildledte børns opdragelse og forbedring, men som sædvanligvis først åbne sig for den pågældende, efterat han har udstået straffen for sin overtrædelse. Jeg tør imidlertid håbe, at den tid ikke vil være fjærn, da man i vort fædreland, hvor interessen for de unge forbryderes rette behandling i de senere år har været i betydelig tiltagende, også på dette område vil vide at imødekomme de krav, som fra humanitetens og det sande straffemåls standpunkt i så henseende med rette kunne stilles.“

C. H. ALOPÆUS: (Pastor — Finland). Talaren ansåg, att frågan torde besvaras något olika, antingen den betraktades från juridisk eller pedagogisk synpunkt. Den allmänna lagen pålägger gemenligen enahanda straff för enahanda förbrytelser, utan afseende å de orsaker, som kunnat gifva upphof till brottet. Annorlunda gestaltar sig förhållandet i pedagogiskt hänseende, der enahanda förbrytelser kunna och böra olika bestraffas, allt efter de grunder, som kunnat

föranleda den brottsliga handlingen; och var det från denna synpunkt talaren nu ville besvara frågan.

Såsom vi tala om en treenighet hos Gud, så kunde man äfven benämna menniskan ett treenigt väsende, bestående af kropp, själ och ande, Gåfve man akt på förbrytelseerna hos dem, om hvilka nu voro fråga, så skulle man finna, att företrädevis än de kroppsliga behofven, än anlagen i själen, än åter andliga (pneumatiska) förhållanden gifvit upphof till den begångna synden, efter hvilka olika orsaker straffen äfven borde rätta sig. Klarast framstode detta t. ex. beträffande stölden. Der hungern, törsten, kölden förmår den unge medborgaren i samhället att olofligen tillgripa en annans gods, der kan i de flesta fall blott förmaningen vara på sin plats jemte undanrödjandet af de orsaker, som föranledt det olofliga tillgreppet, på samma sätt som en läkare vid behandlingen af en sjukdom, äfven denna föranledd af olika orsaker, söker upptäcka och aflägsna dessa. Svårare gestaltar sig förhållandet, då själsanlagen ofta från en tidigare barndom, ögonens begärelse eller lystnaden efter en annans gods, utan att behofvet drifvit till synden, föranleda densamma. Här böra straffen vara mera intensiva, utsträckande sig till en längre tidsföljd, bestående alltså af frihetsstraff, samt om möjligt vara åtföljda af ett fräntagande af förbrytarens egendom i samma mån, som han tillfogat skada åt en annan. Af svåraste art voro åter de fall, då förbrytaren med full öfverlägning samt med uppenbart förakt för gudomlig och menskelig lag trotsar dess bud, hvarvid det affliktiva straffet under form af ris torde vara på sin plats för den unge förbrytaren för att *bryta* egenviljan, då den deremot i föregående fall bör *böjas*. Dock bör straffet tillämpas i enrum, med kärlekens hand,

samt utan den vrede, som kommer vrede åstad. Der sålunda straffen hvilade på psykologiska grunder, der borde de säkrare verka förbättring, än då de, utan afseende å upphofven till brottet samt på enahanda sätt för till det yttre enahanda förbrytelser, tillämpades.

W. STRÅLE. (Landshöfding — Sverige). „Med anledning af föregående talares anföranden och då frågan till äfventyrs omfattar jemväl minderårige, tillåter jag mig att i detta hänseende yttra några ord.

Svensk lag uppställer såsom allmän regel, att tillräknelighet inträder, då man uppnått 15 års ålder.

Erfarenheten visar tyvärr, att ej sällan barn före denna ålder föröfva gerningar af större eller mindre brottslig beskaffenhet. Lagen anvisar ock påföljd af aga härför. Anledningen till gerningen torde i de flesta fall vara försummad uppfostran, bristande omvårdnad, dåliga exempel, tillfälliga omständigheter o. s. v. Fruktansvärdt är ju, att om den minderårige, må vara efter varning eller aga, kommer att fortleva under sina förra förhållanden, tillväxer vanarten med åren.

Förbättrings- och uppfostringsanstalt för sådan minderårig är följaktligen i aldra högsta måtto önskansvärd; och vi helsa ju med sann tillfredsställelse de bemödanden i denna riktning, som blifvit gjorde och fortfarande göras vid Råby med flera anstalter, hvaribland jag ej bör förbigå den förtjenstfulla stiftelsen vid Hall.

Men efter min öfvertygelse bör staten icke sjelf låta inrätta och bekosta uppfostringsinrättningar af förevarande beskaffenhet, lika litet som staten bör omedelbart öfvertaga fattigvården. Sambandet är mycket betydande emellan ifrågavarande inrättningar och fattigvården.

Beträffande åter frågan, huru ickeminderårige unge förbrytare böra behandlas, får jag i korthet antyda, att de böra hållas fullkomligt afskiljde från äldre förbrytare; att disciplinen, der ej förbrytarens uppförande inom fängelset föranleder till strängare åtgärder, bör vara väsendtligt lindrigare än för äldre brottslingar; samt att omfattande åtgärder böra vidtagas för de unges undervisning i religiöst och moraliskt hänseende äfvensom i slöjd eller handverk; och anser jag, det vara särdeles fördelaktigt, om den unge förbrytaren sedan kan öfverflyttas till en åkerbrukskoloni eller annan dylik anstalt.

Fängelset för unge förbrytare i Göteborg är efter mitt förmenande förtjent af synnerligt behjertande.

En bland de mest svårlösta upgifter är, huru man skall kunna på ett fullt ändamålsenligt sätt understödja den frigifne förbrytarens egna bemödanden vid återinträdet i samhället; och naturligtvis gäller denna svårighet, måhända i ännu högre grad, den unge frigifne fången.

Äfven här kan, efter min åsigt, staten föga eller intet tillgöra. Fångvårdsföreningar och enskildes bemödanden måste här anlitas; och särskildt fäster jag uppmärksamheten på Patronaget. Det är från mera än en synpunkt af stor betydelse, om den frigifne fången vet, att en människovän är beredd att hjälpa honom med råd och dåd.

Mine Herrar! låtom oss i detta hänseende förena våra bemödanden, och icke förtrötta.“

C. HASSELROT (Häradshöfding - Sverige) ville inlägga en gensaga emot den siste ärade talarens yttrande derom, att staten icke borde befatta sig med anläggandet af förbättringsanstalter för vanartig ungdom och minderårige förbrytare. Talaren vore väl ense med

honom derom, att det icke borde utgöra ett statsbestyr att inrätta sådane anstalter, och att det följaktligen icke kunde åligga staten att till deras anläggning taga initiativ och att t. ex. i hvarje län inrätta dylika anstalter, helst behovet af dem berodde på lokala förhållanden, och ett lyckligt resultat af deras verksamhet till stor del berodde på valet af lämplige personer till föreståndare, hvilka icke allestädes voro att finna.

Deremot vore talaren öfvertygad derom, att dylika förbättringsanstalter på många orter i riket vore nödvändige, om vanartig ungdom och minderårige förbrytare skulle kunna sedligt förbättras och räddas åt samhället. Han hade nemligen såsom ledamot i en Skyddsförening i Kronobergs län kommit till den sorgliga erfarenhet, att då föreningen i sin vård uptagit dylike unge personer och insatt dem hos fosterföräldrar eller husbönder, de inom kort lupit bort, då föreningen icke egt någon laglig utväg att återtaga dem och qvarhålla dem hos fosterföräldrarne. Det vore således angeläget, att inrätta arbetsgårdar eller andra uppfostringsanstalter, der dylika vanartige, unge förbrytare kunde qvarhållas, till dess de lärt sig arbetsamhet, sedlighet och ordning; och då nu Svenska lagen innehöller, att minderårige förbrytare borde af föräldrar agas eller insättas i uppfostringsanstalt, vore det väl ock angeläget, att sådane anstalter funnos; men enär inrättandet och underhållet af dylika oftast öfverstege så väl den enskildes som kommunens krafter, syntes det talaren vara ytterst angeläget, att staten här, såsom i andra länder, trädde emellan dels med bidrag till inköp af lämplige gårdar och dels till årligt understöd.

ALMQUIST. Med det i förevarande fråga använda uttrycket „unga förbrytare“ hade ej afsetts barn under femton år, ty sådane vore enligt Svenska lagen ej ansedda såsom brottslingar; och bättre vore att höja åldern för juridisk ansvarighet än att sänka den; staten hade ej fördel af att göra flere till brottslingar, än dem, som verkligen voro det; och barns förscelser berodde ofta mera af deras omgifning, än af en hos dem sjelfva inneboende brottslighet.

Enligt vår lag ansågs en handling brottslig allenast efter gerningen utan afseende på personens förmåga att bedöma densamma, under det att i andra länder t. ex. i Frankrike vid åtal mot ungdom i första rummet efterforskades, om handlingen skett med eller utan „discernement.“ I vårt land, der människan utvecklade sig senare, började dock hennes tillräknelighet tidigare; och säkert vore, att vi ofta bestraffat personer för handlingar, hvilkas brottslighet de ej insett. Nu vore emellertid endast fråga om förbrytare, som enligt lag voro straffbare, och således endast om dem, som fyllt femton år, men ej voro mogna personer, samt om ej längre tids cellstraff vore olämpligt för sådane yngre förbrytare, och har därför den frågan blifvit framställd: hvilken är den lämpligaste straffbehandlingen af unga, tillräknelige förbrytare? Vi hafva således ett söka utreda, hvilken utväg må vara lämpligast för att bibringa en sådan person allvarlig näpst och derjemte uppfostran till förbättring och sedlighet? — — Då ingen anmälde sig till besvarande af dessa frågor, ville talaren i korthet framställa sina åsikter i ämnet. Om unga förbrytare någon kort tid, t. ex. ett par veckor i början af strafftiden höllos i cell, lärde de känna straffets tyngd; de kunde derefter hållas till arbete och uppfostran utom fängelset vid

någon därför inrättad koloni eller serskild uppfostringsanstalt, under vilkor att, derest de der förhölle sig illa, de komme att till fängelset återsändas. Häruti låg ett verksamt korrektiv; ty cellstraffet kändes svårast i början, och i samma mån de endast undergått kortare del af fängelsestraffet, måste de mera frukta fortsättningen af detsamma, och de sporrades derigenom att gifva akt på sig sjelfve.

I Frankrike höllos de, som förbrutit sig „sans discernement,“ ända till 20 år under koloniens vård och tillsyn. Detta vore visserligen en lång tid, men olägenheten deraf uppvägdas genom utsigten för staten att återfå en nyttig medlem, i stället för det denne eljest antagligen blefve en brottsling. Hvad slutligen anginge den af några föregående talare berörda frågan om inrättandet af uppfostringsanstalter för unga *brottslingar*, ansåg talaren, att sådane tillkomme staten att anskaffa, och, att der sådane af enskilde anlades, borde de ställas under det allmännas inseende.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, och Ordföranden sammanfattat de under diskussionen framställda meningar, antogs såsom mötets åsigt, att vid straffbehandlingen af unga förbrytare borde iakttagas *dels*, att de icke sammanfördes med andra brottslingar, *dels* ock att bestraffningen så anordnades, att de unga förbrytarne väl kände straffets stränghet och brottets följd, men å andra sidan bibringades uppfostran till en bättre vandel.

Derefter företogs den

andra frågan: Hvad har erfarenheten lärt i fråga om verkan af straffpåföljden „förlust af medborgerligt förtroende“? Har den samma medverkat till återfall i brott?

HASSELROT yttrade: Punkten var uppställd i två frågor, hvilka dock sammanfölo till en, enär den senare såsom ett korallarium flöt ur den förre. Talaren var icke Fängvårdstjensteman, men såsom gammal domare saknade han icke erfarenhet i frågan. Han hade nemligen vid ransakningar med personer, tilltalade för itererade brott, oftast hört dem såsom orsak till återfallet i brottet uppgifva, att deras prestbetyg innehållit, att de saknade medborgerligt förtroende. Detta var ock helt naturligt. Utkommne från fängelset, skygge och modstulne, voro de oftast i saknad af det aldra nödvändigaste, och när de då för att lifnära sig begärde arbete och för sådant ändamål måste uppvisa sitt prestbevis, och detta stämplade dem såsom för samhället vådliga personer, blefvo de vanligast afvisade med ovilja och afsky; och hvad var då naturligare, än att de återfölo i brott; men då man under senare tider börjat inse, att det ligger i samhällets eget intresse, att våra fängelser inrättas så, att straffet bjuder den straffade till förbättring, på det att han må kunna efter utståndet straff i samhället åter inträda, och man genom skyddsföreningar söker uppnå detta mål, borde väl icke staten, genom att stämpla straffade personer såsom för samhället vådliga, försvåra deras återgång till samhället. Då man söker hos allmänheten utplåna en inrotad vana att med ovilja och afsky betrakta den straffade personen, borde staten icke underhålla denna känsla genom bibehållande af i frågavarande straffpåföljd. Det origtiga låge derutinnan, att domaren vid straffets bestämmande skulle på förhand utstaka tiden för denna påföljd, som icke var annat, än sista kvarlefvän af de gamla skamstraffen och en fortsättning af straffet, ofta hårdare är sjelfva straffet. Det var nemligen icke möjligt för

domaren att afgöra, huruvida en person, derföre att han begått ett brott, borde för längre eller kortare tid stämplas såsom vådlig för samhället. Om deremot en straffad person, vid utträdet ur fängelset af dess föreståndare erhöle ett intyg, huru han under strafftiden sig förhållit, kunde man deraf bättre sluta, huruvida en sådan person vore för samhället vådlig eller ej.

Minimum af i fråga varande straffpåföljd vore nu visserligen nedsatt till ett år; men hela stadgandet borde, såsom olämpligt och ledande till återfall i brott ur lagen borttagas. Man behöfde derför icke befara, att personer, straffade för gröfre brott, derigenom att berörde påföljd borttoges, genast fingo inträda i alla medborgerliga rättigheter. Härom innehöllo riksdagsordningen och kommunallagen erforderlige stadganden. Talaren ansåg således erfarenheten hafva visat, att ifrågavarande straffpåföljd medverkat till återfall i brott.

C. M. SCHÖNMEYER (Häradshöfding — Sverige):
 „Andra frågan af öfverlägningsämnen för de skandinaviska medlemmarna af penitentiärkongressen: om straffpåföljden *förlust af medborgerligt förtroende* har medverkat till återfall i brott, synes ej tvifvelaktig att kunna besvaras med ja! hvad mer eller mindre erfarenhet man har att återropa om brottslingars fortgång på sin började bana efter utstående af den kroppsliga bestraffningen, såsom en följd af den fortgående, offentliga förklarandet att vara förlustig medborgerligt förtroende på kortare eller längre tid; ty det ligger i sakens natur, att den så till sägandes klick hvarmed den dömda åter utgår till samhället genom medförandet af detta attestat i hans frejdbetyg skall lägga hinder i vägen för honom, att erhålla anställning eller

stadigt arbete, äfven med vitsord om godt uppförande under fängelsetiden; och det blir endast undantagsvis som familjeförhållanden eller mellankomsten af människovänlige samhälls-medlemmar kunna skydda honom från inflytelsen af andra i lika ställning varande, för att icke med dem göra gemensam sak, under näringsbekymmer och medvetandet att vara utskjuten från samhället, till att fortfarande skada det samma. Den offentliga nesa, som den uppenbara kyrkoplikten, enligt förra svenska lagstiftningen, medförde innan nuvarande strafflag utkom, var af öfvergående art och hindrade ej, att den dömda kunde förvärfva sig genom sitt uppförande efter erhållen frihet ett godt vitsord, utan att hvad han förut brutit låg honom ovilkorligen till last. Men med hvad fördelaktigt intyg som helst, hvilket under närvarande lagstadganden kan varda en bestraffad person meddeladt, kvarstår dock, såsom en skylt på hvad klass af bebyggare inom orten han tillhör, denna olycksdigra underrättelse, att han vore förlustig medborgerligt förtroende. Den förhoppning, som genom åberopade kyrkopliktens borttagande gjorde sig gällande, att i den svenska lagen en mildare åsigt kommit till stånd, har sålunda svikits, och deraf må väl uppstå mera allmänt den önskan, då ett hårdare vederlag inträdt i stället, att detta strafftillägg „förlust af medborgerligt förtroende“ finge utur lagen försvinna“.

A. WÆTTER (Fängelsepredikant — Sverige) ansåg, att lagbestämmelsen förlust af medborgerligt förtroende kraftigt medverkat till återfall i brott och gjort det för många, isynnerhet yngre frigifne, hardt när omöjligt att äfven med bästa vilja och redliga föresatser återvinna samhällets förtroende och arbete. Den för vanärande brott straffade och ur fängelset frigifne kommer hem

till sin församling, han söker arbete, han vill arbeta, men den i vårt land så allmänna fruktan för straffade personer gör alltför ofta, att ingen vill gifva en sådan bröd och arbete; han måste gifva sig af till annan ort, der han är okänd; han går till presten i sin församling för att få ett så kalladt „arbetsbetyg“, och äfven i detta står, „att innehafvaren är för så och så lång tid förlustig medborgerligt förtroende“. När han på detta sätt är af samhället brännmärkt, är ju ej att undra på, om ingen vill räcka honom en hjälpsam hand, och har han fått arbete och sig väl skickat, om det fordras att han skall sända efter sitt betyg, plägar ankomsten af ett sådant betyg vara nog, att han med första blir afskedad. Så är han åter utkastad i verlden och är snart af nöd och förtviflan åter inne på brottets bana. Talaren föreslog därför, att kongressens ledamöter skulle i de frigifnes intresse verka för borttagandet af „förlust af medborgerligt förtroende“ såsom straffpåföljd i vårt land, ty, enligt hans förmenande, skulle derigenom en svår stötesten för den frigifnes återgång till ett nyttigt medborgerskap rödjäs ur vägen. Presterskapet skulle ock derigenom befrias från en ofta förhatlig ämbetsåtgärd i afseende på en människas borgerliga ställning såsom misstrodd i ett samhälle, som utkräft straffet och därför borde förlåta och glömma. Kunde af rättsliga skäl denna straffpåföljd icke helt borttagas, borde den åtminstone ur „arbetsbetyget“ helt och hållet försvinna, och då på sin höjd kvarstå i kyrkoboken, och endast meddelas i händelse af flyttning, eller om den frigifne återfaller i brott, efter vederbörande domstols begäran. På den väntade frågan huru domstolen i sådant fall skulle få reda på föregående brottslighet — svarade talaren, att sådant icke kunde ske ändå genom presterskapets

åtgärd, enär lagen icke tillstod någon anteckning om föregående brottslighet, sedan tiden för förlust af medborgerligt förtroende är tilländalupen, vare sig i arbets- eller flyttningsbetyg, och pastor i den församling, dit den frigifne inflyttar, kan således intet om den frigifnes antecedentia veta eller meddela. Talaren föreslog i stället, att alla domhafvande i riket skulle till central myndighet i Stockholm meddela uppgifter å alla, som till förlust af medborgerligt förtroende blifvit dömda, hvarefter dessa förteckningar, affattade i alfabetisk ordning, kunde ungefär på samma sätt som „Polisunderrättelserna“ öfversändas till hvarje domstol, för att i händelse af återfall i brott tjena till upplysning vid målets bedömande, och så kunde äfven på det sättet undgås den för de frigifna så ofta till återfall i brott ledande straffpåföljden „förlust af medborgerligt förtroende.“

K. J. BERG (President i Svea Hofrätt — Sverige): „Då de talare, som hittills uppträdt, med mycken värma förfäktat den åsigten, att den nu för vissa brott i svenska strafflagen föreskrifna påföljden: „förlust af medborgerligt förtroende,“ borde upphöra, har jag, som ej i allo kan häri instämma, ansett mig böra gifva det tillkänna på det nämnde åsigt ej må uppfattas såsom varande helt och hållet unanime.

Med förenämnde stadgande, enligt hvilket en del brott, jemte det därför påbudna straff, medföra förlust af medborgerligt förtroende, har meningen icke varit att stämpla den dömda såsom rättslös eller vådlig för den allmänna säkerheten och ej heller att genom anteckning om denna påföljd i den dömdes frejdbetyg gifva domaren någon anvisning, att, i händelse af återfall, det högre iterationsstraffet borde ådömas, utan allenast att närmare bestämma, dels hvilka brott borde

anses vara af beskaffenhet, att den, som dermed blefve beträdd, ej finge utöfva vissa politiska eller andra förmåner eller rättigheter, för hvilka god frejd förutsättes, och dels den tid, under hvilken detta skulle fortfara. Med den allmänna rättsuppfattningen hos oss fanns det nemligen ej väl förenligt, att den, som föröfvat t. ex. stöld, mened eller förfalskning, skulle omedelbart efter det undergångna straffet och innan han, åtminstone under någon tid genom oklandradt uppförande gifvit anledning till antagande, att straffet ländt honom till förbättring, kunna med laga verkan aflägga vittnesmål, deltaga i val till riksdagsman eller utöfva andra politiska eller kommunala förtroende-uppdrag; och att förhindra sådant är just det nu klandrade lagstadgandets ändamål. Att emellertid för den, som är förlustig medborgerligt förtroende, svårigheter mången gång kunna uppstå att erhålla tjänst eller annan ärlig försörjningsutväg, och att deraf återfall i brott kunna framkallas, vill jag ej förneka, men anledningen härtill torde, enligt mitt förmenande, böra sökas mindre deri, att den ifrågavarande påföljden blifvit för honom stadgad, än deri att han begått det brott, som till denna påföljd föranledt. Och, så länge, såsom förhållandet hos oss gemenligen är, husbonden eller arbetsgifvaren, innan han antager någon i sin tjänst eller sitt arbete, fordrar att erhålla upplysning om hans föregående vandel, torde för den, som begått stöld eller annat vanfrejdande brott, äfven om de ej i lagen belades med förlust af medborgerligt förtroende, utvägarne att erhålla tjänst ej synnerligen underlättas. Visserligen skulle han, om all anteckning om det begångna brottet ur hans frejdebetyg uteslötes, någon gång kunna genom fördöljande af sin förra brottslighet lyckas erhålla en anställning, som eljest

icke skulle blifvit honom anförtrödd; men om äfven detta kan anses innefatta en förmån för den dömd brottslingen, befarar jag dock, att husbonden eller arbetsgifvaren skulle finna skäl att dermed vara mindre belåten. Utan att vilja förneka att det i af lagen begagnade „uttrycket“ *förlust af medborgerligt förtroende* icke möjligen skulle kunna utbytas mot något annat, som bättre motsvarade den dermed åsyftade meningen, kan jag emellertid ej dela uppfattningen derom, att sjelfva påföljden skulle helt enkelt för alla brott upphöra.“

SCHÖNMEYER: „I anledning af hvad under diskussionen blifvit anmärkt mot den syftning, som den ifrågavarande straffpåföljdens borttagande ur svenska lagstiftningen skulle medföra, att derigenom en för brott dömd person kunde efter sin återgifning till samhället anses berättigad till sådana medborgerliga uppdrag och rättigheter, hvilka ovilkorligen vore en följd af samhällsmedlemmars borgerliga ställning och dermed förenadt förtroende i det allmänna; ville talaren hafva tillagdt sitt föregående yttrande det förklarande: att dermed icke afsåges någon förändring uti hvad, enligt städse gällande lagbestämmelse, med offentligt förtroende och uppdrag menades, utan åsyftades en af lagen dömd persons rätt, att icke af staten omedelbarligen hindras i sina bemödanden, att hos hvilken enskild medborgare eller association som helst vinna tillit och blifva samhället till nytta för framtiden.“

MECHELIN: „Endast några ord ber jag att få yttra i denna fråga. Förlust af medborgerligt förtroende såsom straffpåföljd synes mig i allmänhet icke kunna sammanstå med den uppfattning, att brottet försonas genom straffet. Principen är att ställa straffet, såväl i afseende å dess art, som dess mått, i riktig propor-

tion till brottet. Domen bör i allmänhet åsyfta detta och således icke framkalla straffpåföljden af ett eller annat slag, verkande såsom ett straff, ännu efter det brottslingen utstått det egentliga straffet. Sådant blir, såsom flera talare påpekat, dessutom hinderligt för den från fängelset frigifnes återinträde i samhället, eller försvårar åtminstone i hög grad denna hans återupprättelse.

Också synes det mig kunna anmärkas att sjelfva uttrycket: förlust af medborgerligt förtroende är alltför sväfvande och vidtsträckt. Det torde nog allmänt förstås såsom en varning, att icke i något afseende visa den frigifne förtroende, om och lagens mening endast är, att utesluta den för svårare brott bestraffade från positiva förtroende uppdrag eller utöfvandet af högre medborgerliga funktioner.

Så länge det ännu befinnes nödigt, kan man ju t. ex. genom kommunal-vallagarne bestämma, att god frejd är vilkor för valrätt, o. s. v. Men detta generella stadgande om förlust af medborgerligt förtroende kan svårligen undgå att hafva en menlig verkan. Jag förenar mig således med de ärade talare, som uttalat sig för en förändring i denna riktning af hvad för närvarande är gällande“.

BERG: „På samma gång lagen stadgade, att vissa brott vore förenade med påföljden: förlust af medborgerligt förtroende, angåfvé lagen tillika uttryckligen, hvad denna påföljd innebar, nemligen att utestänga från sådana rättigheter och förmåner, för hvilkas tillgodonjutande god frejd erfordrades. I de lagar, som handlade om dessa förmåner och rättigheter, såsom riksdagsordningen, kommunallagarne m. fl. sades nemligen endast, att såsom vilkor för deras åtnjutande erfordrades „god frejd“, att „icke vara dömd för van-

frejdande brott“ o. s. v., utan att närmare angäfvos, under hvilka förhållanden ett begånget brott borde såsom vanfrejdande utestänga ifrån rättigheters utöfning, och att således om man ville ur strafflagen utsluta den nu gifna bestämmelsen derom, sådant svårigen kunde ske, utan att i sammanhang dermed en mängd andra författningar omarbetades, i syfte att närmare bestämma i hvilka fall begångna brott borde anses utgöra hinder för vissa rättigheters begagnande“.

P. J. BRÅKENIJELM (Underståthållare — Sverige):

Vid förevarande frågas besvarande borde enligt talarens åsigt, den omständighet, att påföljden „förlust af medborgerligt förtroende“ kvarstode i lagen, icke tillmätas så stor betydelse, som af någre talare deråt gifvits; ty inman ur allmänna rättsmedvetandet utplånats den föreställningen, att en person, som begått vissa brott, exempelvis stöld eller förfalskning, äfven efter utståndet straff vore vanfrejdad, torde påföljdens borttagande ingalunda medföra några väsentliga fördelar för brottslingen eller bidra till förekommande af återfall i brott. Vigtigare vore att reformera uppfattningen hos den stora allmänheten, så att förbrytaren icke blefve för, snart sagt, hela sin framtid afskydd och förkastad, utan efter lösgifvandet finge mera, än nu vore fallet, röna af sin nästa välvilligt understöd i sina bemödanden att återvinna den sociala ställning, som genom brottets begående förlorats. På grund häraf ville talaren i första rummet förorda åtgärder, hvarigenom en reform i sistnämnde syftning kunde åvägbringas; och först derefter borde, enligt talarens förmenande, påföljdens borttagande ur lagen i frågakomma.

J. A. ANNELL (Fil. Doktor, Fångpredikant — Sverige): „Förlust af medborgerligt förtroende är

enligt mitt ringa förmenande en svårare straffpåföljd, än många tror; och säkert är, att till och med ett års förlust deraf, det minsta hvartill någon dömes, är ganska ofta tillräcklig att för alltid störta en frigifven och ånyo kasta in honom i fängelset. Jag erinrar mig ett yttrande af en fånge, hvilket lydde på följande sätt: „Det är statens både rättighet och skyldighet att straffa för brott mot dess lagar, men sedan borde den förlåta och glömma. Det förra sker väl, men aldrig det senare i vanliga fall.“ Detta yttrande gjorde på mig ett djupt intryck, ty jag måste inom mig sjelf erkänna sanningen deraf.

Bland de skäl, som hittills blifvit anförda för denna straffpåföljds borttagande ur lagen, hafva de svårigheter, mot hvilka en frigifven har att kämpa, tillräckligt blifvit framhållna, utan att nu behöfva ånyo upprepas.

Ett annat skäl torde vara, huruvida en sådan straffpåföljd kan ur theoretisk synpunkt försvaras. För en gifven förseelse bör ett visst straff vara stadgadt; men sedan detta är utstått, så bör det väl vara glömdt, åtminstone af den straffande, såvida han genom straffet ytterst afsett förbättring.

Det förnämsta skälet, hvarför den omnämnda straffpåföljden bör borttagas, är enligt mitt förmenande den okunnighet, som förefinnes derom både hos allmänheten och fångarne. Icke sällan har jag af dessa senare fått den frågan, huruvida de, så länge tiden för denna förlust varar, äro berättigade till H. H. Nattvard, huruvida de ega rätt att råda öfver sin person och egendom m. m. De tro sig vara alldeles fogelfria, hvilken okunnighet bidrager i hög grad till återfall. Och hvad straffet beträffar, så anar ingen dess vidd, förän han gjort sitt inträde inom fängelset

och förlorat det dyrbaraste, han eger, nämligen friheten. Hade alla från början erfarenhet såväl derom, som om de svårigheter, som vänta efter frigifningen, då de hafva sina betyg fläckade och äro dömda till förlust af sina sociala rättigheter, så skulle säkerligen rätt många af rädsla för alla påföljder afhålla sig från brottets farliga bana. Men hvad inträffar, när en person, äfven om han inom fängelset fattat goda föresatser, blir efter frigifningen utstött från alla? Han blir en fiende till samhället. Derfor får jag ödmjukast föreslå, att straffpåföljden, „förlust af medborgerligt förtroende“, måtte försvinna åtminstone för Ista resans brott“.

G. HAMMARSTEDT (Kyrkoherde — Sverige): „Frågan har förut blifvit betraktad från så väl samhällets som individens rätt; och i en tid, då den senare så mycket betonas på det allmännas bekostnad, skulle jag tveka att ytterligare framhålla denna, om icke erfarenheten lärt mig, huru mycket anteckningen i prestbetygen af straffpåföljden „förlust af medborgerligt förtroende“ medverkat till återfall i brott. Det är väl viktigt att kunna skilja mellan brottsliga och obrottsliga personer, men man bör och komma i håg, att många tjufnadsbrott framkallas af omständigheter, hvori många af de icke brottslige kanske aldrig varit försatte, och under hvilkas tyngd de möjligen skulle hafva dukat under, då de nu deremot räddats af sin samhällsställning m. m. — Vidare torde det vara viktigt att besinna, det knappt en fjerdedel af dem, som föröfvat tjufnadsbrott, torde dragas inför domstol, hvadan allmänheten i de flesta fall undandrages all kunskap om deras brott. Hvad slutligen angår dem, som i cellens ensamhet, skilda från verldsbullret, ensamma med sitt samvete, ensamma med Gud och

hans ord, haft tid att besinna sitt brott och dess följder, torde det vara minst nödigt att genom anteckning i prestbetyget varna allmänheten för dessa. Jag anser derföre, att för dem, som blifvit dömda för första resan stöld till straffarbete i cell och sålunda icke kommit i beröring med andra brottslingar, icke någon anteckning bör göras om förlust af medborgerligt förtroende.“

A. AHLBERG (Pastor — Sverig) instämde i allmänhet med de talare, hvilka yrkat upphörandet af straffpåföljden medborgerligt förtroende. Talaren ville särskildt betona, att personer, som första gången straffas för vanfrejdande brott, icke borde beläggas med förlust af medborgerligt förtroende, hvarigenom i de fleste fall erfarenheten visat, att utvägarne till ärlig försörjning blifvit stängda och återfäll i brott blifvit en följd. Talaren önskade deremot icke, att personer, som flere gånger gjort sig skyldige till brott, måtte erhålla sitt medborgerliga förtroende genast åter, enär det i allmänhet visat sig, att sådana egde brottsliga anlag, och det vore af vigt för allmänheten att lära känna deras moraliska kvalifikation.

J. H. DEUNTZER (Professor juris — Danmark) oplyste, at skönt man i Danmark icke kender de omspurgte udtalelser i straffedomme, klæbe dog *faktisk* samme ulemper i henseende til tabet af medborgeres agtelse til straffedomme i Danmark. Andre onder end selve udstælsen af straffen bør kun følge straffedommen, forsåvidt det er nødvendigt efter selve den pågældende rettigheds natur f. eks. valgret. Man bør af al magt kæmpe imod de sociale fordomme, som træde i vejen for forbryderens genindtræden i det borgerlige liv.

BERG: „Strafflagen innehåller icke någon föreskrift derom, att påföljden förlust af medborgerligt förtroende skulle antecknas i den dömdes frejdbetyg. Uteslutande af sådan anteckning, kan således påbjudas utan förändring af Strafflagens föreskrifter, och då jag motsatt mig upphäfvande af den nu i Strafflagen förekommande föreskriften, att vissa brott medföra förlust af medborgerligt förtroende, har jag således ej dermed haft för afsigt att bestrida, det ju icke en uteslutning ur frejdbetyget om den ålagda påföljden kan under vissa förhållanden vara lämplig. Tillförne innehöllo prestbetygen upplysning om alla, äfven obetydligare, förbrytelser, och dessa anteckningar kvarstodo under den dömdes hela lifstid. Den för stöld dömda ansågs då för hela sin tid vanfrejdad, och just för att förekomma sådant föreskrefs det, att förlust af medborgerligt förtroende kunde inskränkas till viss tid, och att andra förbrytelser ej finge intagas i frejdebetygen än sådana, med hvilka en dylik påföljd var förenad.“

F. STUCKENBERG (Redaktör — Danmark): „I Danmark fandtes tidligere en bestemmelse om skuds-målsbøgers påtegning om overgået straf, hvilken påtegning i mange tilfælde forhindrede boghaveren i at finde arbejde og derved hidførte tilbagefald. Gennem fængselselskaberne og fængselsbestyrelsen søgtes dette forhold forandret. Dette lykkedes alt for flere år tilbage, og virkningen blev lettere adgang til arbejde og indflydelse på formindskelsen af tilbagefald. Jeg skal ved samme lejlighed henlede opmærksomheden på, at vi i Danmark alt i flere år have en lov om æresoprejsning, ifølge hvilken der fordres 5 års hæderlig vandel efter straffens udsoning for at erholde de ved forbrydelsen tabte rettigheder tilbage.“

B. K. GRENANDER (Fil. Dokt., vice Häradshöfding — Sverige): „Då förevarande fråga gifvit anledning till en öfverläggning äfven om lämpligheten eller olämpligheten af den i svensk lag såsom straffpåföljd på vissa brott stadgade förlust af medborgerligt förtroende, her jag att härom få yttra några ord. Herr CANONICO uttalade i går inom första sektionen med skärpa, att statens straffande verksamhet rätteligen bestode deruti, att densamma, med anledning af den mot staten och dess ändamål fiendtliga vilja, ett begånget brott utvisade, underkastade brottslingen en penitentiär behandling, afsedd att undanrödja den fara för staten, som i denna vilja — oförändrad — förefunnes, och efter denna behandling, i hopp att den uppfyllt sitt ändamål, återgäfve honom åt samhället utan att dock ikläda eller kunna ikläda sig någon som hälst garanti för brottslingens verkliga förbättring. Om nu riktigheten af denna uppfattning af straffets verkliga natur icke torde kunna jäfvas, måste man ock ej mindre med professor MECHELIN finna det teoretiskt oriktigt, att staten likasom förlänger det egentliga straffet medelst en till och med i sjelfva *strafflagen* stadgad straffpåföljd af den allmänna natur som förlusten af medborgerligt förtroende, än äfven med professor DEUNTZER förneka hvarje den enskilde statsborgarens förmenta rätt att genom statens åtgärd hafva tillgång till kännedom om, huruvida möjligen den, med hvilken han står i begrepp att inlåta sig, inom viss längre eller kortare tid förut blifvit dömd för vanfrejdande brott. Men äfven om man sålunda erkänner, att straffpåföljden af medborgerligt förtroendes förlust icke, såsom den hos oss är stadgad, och, bland annat, medelst anteckning i prestbetyget tillämpas, låter sig ur teoretiskt principiell synpunkt försvaras, följer deraf

ingalunda, att nämnda påföljd genast kan eller bör, vare sig för alla eller några vissa utaf de af den samma straffade brott, upphävas. Ur *kriminalpolitiskt* synpunkt resa sig häremot många betänkligheter. Den karaktär af vanfrejd, som vidlåder vissa brott, är hos oss djupt rotad i folkmedvetandet och lagstiftningen. Det är icke lagarne, som bilda sederna, utan tvärt om. Skulle allmänheten plötsligen erfara, att dädaneftersom den, som nyligen undergått bestraffning för ett i allmänna föreställningssättet vanfrejdande brott, kunde bland den samma uppträda, utan att förhållandet under någon tid, hvarunder den straffade hade tillfälle att ådagalägga sin förbättring, blefve för t. ex. arbetsgifvare kändt, skulle säkerligen, särskildt å landsbygden, uppstå en allmän misstro mot okände arbetssökande och denna misstro troligen föranleda dertill, att, ehuru lagstiftningen dertill icke vidare gäfvade någon anledning, vid uppgörande af tjänste — och arbetsaftal något slags bevis om den tjänste — eller arbetssökandes goda frejd skulle af honom fordras, hvarigenom en mängd svårigheter skulle uppstå, och då frågar jag Eder, Mina Herrar! hvilken lagstiftning, som är bättre, statens nu gällande eller den, allmänheten sålunda skulle sjelf skapa sig? Man måste, alltså, enligt min tanke, börja med att bearbeta den allmänna meningen till en uppfattning af, att det är den för äfven vanfrejdande brott straffades rätt att vid utträdet ur fängelset af medmänniskor och medborgare mötas med välvilja och åtminstone en viss grad af förtroende, att anteckningen i prestbetyget om medborgerligt förtroendes förlust, icke såsom den så ofta uppfattas, innebär någon statens varning till hvar och en, att med denna träda i någon beröring, utan att det tvärtom för den enskilde, som det kan,

är en pligt att med råd och dåd hjälpa honom att börja och fortsätta en bättre lefnad. Det är ej underligt, om de, som se desse utsläppte fångar på nära håll, se deras kamp för en ärlig tillvaro och de stora svårigheter, bristen på ett rent prestbetyg härvid för dem lägger, se, hurusom denna förlust af medborgerligt förtroende för den straffade, som rehabiliterad, borde vara åt samhället återgifven, sålunda i sin tillämpning framträder icke såsom en straffpåföljd, utan som en fortsatt bestraffning, det är ej underligt, säger jag, om hos dem låter sig lifligt förnimma en önskan att ju förr dess hellre se antingen hela straffpåföljden vare sig för alla eller för vissa brott, hvarå den nu följer, eller åtminstone föreskriften om anteckning om densamma å prestbetyget upphäfd, men det är ej heller att fördöma, om lagstiftaren, med samma slutliga mål för ögonen, som de, vill i sina åtgärder för dess uppnående iakttaga den varsamhet, som är hans första pligt, icke vid i en sak, sådan som denna, på en gång helt och hållet bryta med det bestående, utan önskar att genom flere hvar för sig mindre, men tillsammans lika genomgripande och kanske på längden verksammare åtgärder så småningom nå det af alla eftersträfvade målet. Då det förslag, herr underståthållaren BRÅKENHJELM under öfverlägningen framställt, går i denna riktning, förenar jag mig med honom“.

ALMQUIST: Sammanfattningen af de uttalade åsigtorna torde kunna göras så, att anteckningen i prestbetyget om straffpåföljden „förlust af medborgerligt förtroende“ ansåges hafva varit af menlig verkan, enär den stora allmänheten ej uppfattade betydelsen af denna straffpåföljd, såsom herr presidenten BERG upplyst meningen dermed vara. Utan att uttala sig om, huruvida denna påföljd borde ur allmänna lagen

borttagas, syntes man således vara enig derom, att anteckningen om densamma icke borde inflyta i prest-betyget. Hvad några talare föreslagit i fråga om betyg, som af fängelsedirektör borde afgifvas till fånge vid frigifningen angående hans uppförande under fängelsetiden, syntes mindre lämpligt, helst erfarenheten visat, att just de gröfsta brottslingar ofta uppfört sig bäst i fängelset.

Efter slutad öfverläggning beslöts, på förslag af STRÅLE, med hvilken BRÅKENHJELM instämde, att den förda diskussionen skulle anses såsom svar å den nu behandlade frågan. Sammanträdet afslutades klockan $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Andra mötet den 22 Aug. kl. $\frac{1}{2}$ 1.

Vice-ordföranden Professor MECHELIN ledde mötets förhandlingar, som begynte med den

tredje frågan: Huruledes må visshet bäst kunna vinnas om en tilltalad persons föregående vandel och undergångna bestraffningar?

H. SAGER (Borgmäster — Danmark) berørte, hvorledes dette forhold er ordnet i Frankrig, hvor oplysninger i kriminelle sager, angående vedkommendes vita ante acta, søges ved underdomstolen på hans fødested, eller, dersom han ikke findes født i Frankrig, eller man ikke ved, hvor han er født, ved justitsministeriet. Han meddelte dernæst, hvorledes man i Danmark igennem politiefterretningerne, der udgå flere gange ugenlig til samtlige politiautoriteter, søger underretning om tidligere passerede domfældelser. Ekspeditionen går på denne måde hurtigt, og denne forretningsgang er anset for tilfredsstillende. Sluttelig bemærkede han, at Frankrig er i forbindelse med til dels alle nabostater, med hvilke der udveksles gensi-

dige meddelelser om de straffede personer, der henhøre til de respektive nationaliteter. Taleren anså det for ønskeligt, om lignende overenskomster kunde ordnes mellem Nordens riger.

ALMQUIST. Upplysning angående tilltalad persons föregående vandel kunde stundom i Sverige icke vinnas utan svårigheter. Anledningen dertill torde vara den, att underrättelse om ådömdt straff sändes till fångens hemort. Större besvär vore likväl ej att sända sådan underrättelse till den dömdes födelseort. Denna förändras aldrig, och om densamma saknas mindre sällan upplysning. Inrättandet af ett enskildt embetsverk för dessa ämnen torde medföra ej obetydliga kostnader.

I detta fall syntes emellertid de skandinaviska länderna ej hafva så mycket gemensamt, helst för iteration af brott ej inom annat land tillämpades särskild eller förökad påföljd.

De utländska brottslingarne gjorde minsta bekymret; de kunde efter strafftiden sändas hem. Löst folk från främmade länder kunde landet befrias ifrån, om herrar landshöfdingar täcktes begagna den makt och myndighet dem tillkomma. Fotografering vid frigifningen af farligare förbrytare vore i Sverige redan påbjuden.

STRÅLE fann prästbetygen i allmänhet vara tillräckliga för i fråga varande upplysningar, men det finnes personer, som icke hafva stadigvarande hemorter, och det gifves andra, som vilja blanda bort korten och försvåra upplysningars inhemtande, hvilket ofta vore fallet med svåra brottslingar. De sistnämnda borde fotograferas. Exempel framlades på sist nämnda förfaringssätts lämplighet, och talaren anförde, huru man

i detta fall går till väga i Frankrike, der man också har att tillgå register öfver alla svåra brottslingar.

BERG (Chef för statistiska Centralbyrån — Sverige):

„Fastän jag icke kan lemna något direkt bidrag till belysning af den väckta frågan om internationelt utbyte af upplysningar rörande för brott tilltalade personer, utbeder jag mig dock få begagna detta tillfälle, då jag ser flere herrar landshöfdingar och landssekreterare närvarande, att fästa uppmärksamhet på det stora antal af måhända 20 till 30 tusen personer i vårt land, rörande hvilka rättskipningen vid behof skulle möta svåra hinder, ja omöjligheter att erhålla behöfliga uppgifter. Hvad beträffar Svenska undersåtar måste orsaken härtill sökas i bristande efterlefnad af gällande författningar. Dessa föreskrifva nemligen dubbla längder öfver befolkningen, den ena förd af församlingarnes presterskap innehållande alla nödiga upplysningar, den andra årligen upplagd af civilmyndigheter vid de s. k. mantalsskrifningarna, vid hvilka hvarje egendoms — och hus egare vid ansvar är förpligtad uppgifva de personer, åt hvilka han lemnat bostad, och kronobetjeningen är berättigad att affordra hvarje person uppgift om kyrkoskrifningsort m. m.

Det är klart, att om dessa skyldigheter och rättigheter noggrant iakttoges, ingen Svensk medborgare skulle saknas i de längder, der han enligt författningarne bör finnas inskrifven, och att ur endera af dessa längder nödiga upplysningar skulle kunna hemtas för rättskipningen.

Hvad åter beträffar härstädes längre tid sig uppehållande eller bosatte utländske undersåtar, saknas ännu föreskrifter för ett förfaringssätt, som kunde betrygga fullständiga uppgifter om dem. Endast ett ringa fåtal af dem torde finnas upptaget i de

längder, som föras af statskyrkans presterskap eller af föreståndarne för församlingar af främmande trosförvandter, och de bland dem, som ej ega fast egen- dom eller fast anställning, torde oftast undgå att vid mantalsskrifning blifva anmälda, hvaraf naturligtvis måste följa svårighet, ja omöjlighet att om deras personer erhålla tillförlitliga upplysningar.

Företrädesvis gäller detta den mängd af Finska undersåtar, som strömma till de nordligaste länen, och de s. k. Polske judarne. Olägenheterna häraf måste blifva kännbara för rättskipningen såväl här som i deras hemland; och för vårt eget samhälle kan det ingalunda vara hälsosamt att inom sig hysa tusende tal af en lös befolkning, med hvilken det ej genom några band är förenadt, och som i följd häraf ock torde till största delen åtminstone gå i mistning af de fördelar, som kommunerna erbjuda sina medlemmar i afseende på barnundervisning, sjuk — och fattig vård m. m.

För att möjliggöra och underlätta det af herr SAGER väckta förslaget torde alltså uppmärksamhet böra riktas på behovet, att främmande makts under- såtar, som längre tid här i landet vistas, måtte varda i sådane officiella längder införda, som kunna blifva tillgängliga källor för nödiga upplysningar om dem.“

Sedan diskussionen härefter förklarats slutad, antogs såsom mötets åsigt, att lämpligaste medlet att befrämja kunskap om en tilltalad persons föregående vandel och undergångna bestraffningar vore att genom domstolens försorg underrättelse om ådömdt straff sändes till den dömdes födelseort, oberoende af hans tillfälliga hemort; hvarjemte mötet ansåg, att stor för- del i detta afseende skulle vinnas genom fotografering vid frigifningen af farligare förbrytare.

Derefter företogs:

Fjerde frågan: Har erfarenheten visat, att längre tids cellbestrafning medfört menlig inverkan på fången i fysiskt eller psykiskt hänseende? — Anses i motsatt fall, cellbestrafning utan äfventyr kunna utsträckas till två år, oafkortad eller derutöfver?

SCHÖNMEYER yttrade: „Då cellsystemet måste hafva olika inflytande på individer, hvilka tillhöra skilda samhällsklasser, eller hvarje person med olika uppfostran, sinnesstämning och borgerlig ställning, skall det naturligtvis medföra mera lidande för hvar och en bildad personlighet, än den hvilken står på lägre eller lägsta grad af mänsklig utveckling, af hvad kön den vara må. Men för den sinnesslöe eller meniskofientlige och likgiltige för sin lefnadsställning kan det deremot ej vara af någon menlig inverkan utan snarare behagligt, såsom för den late och till lynnet försoffade. Det synes följaktligen, att detta system behöfver många grader i sin tillämpning, afpassade i förhållande till dessa omständigheter hos individer; och hvad erfarenhet som helst må hafva vunnits om denna bestraffnings verkan på fången i fysiskt eller psykiskt hänseende, torde det vara vådligt, eller mindre önskvärdt att cellbestrafningen utsträcker till 2 år och längre tid“.

A. HANSEN (Fængselsinspektør — Danmark) yttrade, at han med hensyn til det foreliggende spørgsmål vilde udtale sig for et isolationsmaximum af 2 år. Man kunde statistisk påvise, at det langt overvejende flertal af dem, der physisk eller psykisk led ved cellestraffen, faldt på de med mere end to års isolation straffede. Han skulde tillade sig at oplyse, at forholdet ved Vridsløselille fængsel i denne henseende stillede sig således:

Af fanger på 2 år have 31 pct. lidt i fysisk, 5 pct. i psykisk henseende. Af fanger på $2\frac{1}{2}$ år 32 pct. i fysisk, 5 pct i psykisk henseende

- 3	- 36	-	—	14	-	—	—
- $3\frac{1}{2}$	- 75	-	—	17	-	—	—

Der var ingen tvivl om, at cellesystemet med denne indskrænkning i straffens varighed bedst var i stand til at løse den opgave, man måtte stille til et *forbedringshus*. Han vilde såmeget stærkere accentuere dette, som det forekom ham, at det ligesom lå i luften, at man ikke længer havde den tillid til cellesystemet som hidtil. Han udtalte sig indtrængende for bibeholdelsen af cellestraffen med de fornødne modifikationer.

P. A. BROFELDT, (Fängelsedirektör — Finland):
 „Enligt nu gällande lag i Finland om verkställighet af frihetsstraff, äger fängelsedirektören ensam bestämman, huru länge fånge skall hållas i cell, dit han äfven ifrån gemensamhetsfängelset efter direktörens bestämmande för dåligt uppförande m. m. kan återförsättas. Fången kan sålunda i likhet med hvad fallet är t. ex. i Zwickau, konungariket Sachsen, behandlas efter sin individualitet. Den erfarenhet jag vid tillämpningen af straffet haft är fullkomligt motsatt den, som af en föregående talare som i frågan yttrade sig, uttalats. Jag har nämligen funnit, att de bildade haft vida lättare att genomgå cellstraffet än de obildade, emedan den bildade under från arbete lediga stunder varit i tillfälle att sysselsätta sig med läsning, då den obildade deremot under fristunder funnit sig sysslolös och mera isolerad. Deremot har jag erfarit att cellstraffet verkat högst olika efter fångarnes individualitet, i enlighet hvarmed allt frihetsstraff enligt min åsigt borde lämpas. Att cellstraffet skulle inverka

skadligt på fångar i fysiskt eller psykiskt hänseende, har jag icke kunnat finna, ehuru jag haft exempel på, att jag måst förvara fånge äfven utöfver 3 år i cell; och i södra Tyskland har jag sett fångar, som suttit 9 å 10 år i cell.“

ALMQUIST: Meningen med den nu behandlade frågans afgifvande hade varit den, att man velat inhemta de församlade fängvårds tjänstemännens erfarenhetsrön, angående cellstraffets inverkan på fångarne. I Sverige syntes iakttagelserna i detta afseende icke vara stora. Annorstädes, t. ex. i Zwickau, hade man med bestämdhet konstaterat cellstraffens olika inflytande på särskilda klasser af fångar. I allmänhet hade man iakttagit, att transpirationen tilltagit, och att krafterna betydligt sjunkit under första delen af fångenskapen. Denna utgjorde ett själsstraff, som inverkade på kroppen. Redan på kongressen i London förklarades det ursprungliga filadelfia — systemet eller absolut isolering, icke numera kunna försvaras. I straffanstalten i Bruchsal hade allt från början fången dagligen varit beredd besök af minst sex bildade personer. De sakkunnige hade länge sedan uttalat sig derom att isolering i cell ensamt för sig ej motsvarade anspråket, att straffet bör verka fångens förbättring. Cellen vore nödvändig för att bevara fången från det förderf, samvistelsen med än sämre skulle medföra. Den uppmjukade ock sinnet och gjorde det modtagligt för undervisning och goda intryck; men sådant vunnes endast genom gemenskap med upplyste personer, som förstodo att vinna fångens förtroende och hade ett lefvande intresse att verka för hans förädling. Regeln syntes därför böra vara: å ena sidan, att fången genom separation befriades från skadlig inflytelse af andra fångar, och å den andra, att

han beredd besök af intelligenta personer. Ett väl ordnad cellstraff syntes kunna förlängas till 2 år, oafkortadt; men dessa 2 år borde då motsvara 3 års straffarbete i gemenskap.

STRÅLE: „På grund af den erfarenhet, som kommit mig till del, tillåter jag mig att på första delen af frågan svara, att, såsom allmän regel, cellbestrafningen, sådan den i Sverige eger rum, icke haft menlig inverkan på fångarne i fysiskt eller psykiskt hänseende. Undantag finnas väl, men man bör komma ihåg, att äfven i det fria lifvet inträffa fall i bägge nämnda hänseender. Dessutom bör fångelsernas tjänstemän med oafslätlig upmärksamhet följa individerna och efter omständigheterna bereda lindring genom ett längre vistande i fria luften, tjenlig sysselsättning, läsning af nyttiga och lämpliga böcker o. s. v. Efter läkarens föreskrift kan fönstercell begagnas och jemväl sällskap med annan fånge tillåtas.

Att utsträcka cellbestrafningen efter närvarande disciplin utöfver 2 år, eller rättare sagdt, efter stadgadt afdrag, 1 år $6\frac{3}{4}$ månader, vågar jag icke tillstyrka. Jag har mig visserligen bekant, att fångar tillbragt längre tid i cell utan olägenhet, men sådana fall torde icke kunna upställas såsom regel.

En annan fråga är, om nuvarande celldisciplin bör förändras efter viss tid och efterföljes af en lindrigare. I sådan händelse torde cell-tiden kunna något utsträckas.

Då en annan talare åberopat en annan erfarenhet, än den jag uttalat, tillåter jag mig uppmana kongl. fångvårds styrelsens här närvarande biträdande läkare Herr Doctor SCHAGERSTRÖM, som under många år emottagit rapporterna från rikets samtliga fångelse-

läkare, att yttra hvad han i förevarande hänseende inhemtat.“

P. J. SJÖHOLM (Slottspastor — Sverige): „Cellen inverkar olika på olika individer, beroende af individualiteten. På nästan alla utöfvar cellen till en början sådan inverkan, att fången börjar besinna sig, men snart inträder hos kolerikern hat och bitterhet, ja kanske förhärdelse, flegmatikern finner tillfälle att tillfredsställa sitt anlag för lättja, sangvinikern skapar sig fantasibilder och lefver i en fantasiverld, som för honom kan blifva såsom full verklighet. Derföre måste individuel vård honom lemnas och bestraffningen i cell betingas och bestämmas af hans personlighet. I det s. k. församlingsrådets magt, detta råd bestående af direktör, prest, lärare och läkare, borde vara lemnadt, att hvar och en af dess medlemmar personligen finge yttra sig öfver cellfånge, sedan denne någon tid vistats i cell, och dessa yttranden underställa kongl. fångvårds styrelsens bepröfvande och bestämmande, huruvida fånge skulle fortfarande aftjena straffet i cell eller gemensamhetsfängelse“.

II. WESTIN (Landssekreter — Sverige): „Då afsigten med framställande af frågan Nr. 4, huruvida erfarenheten visat, att längre tids cellbestraffning medfört menlig inverkan på fången i fysiskt eller psykiskt hänseende, afser att vinna faktiska upplysningar rörande härom gjorda iakttagelser, hade jag trott, att vederbörande fängelsedirektörer och fångpredikanter, som stå i mera omedelbar beröring med cellfångarne, skulle vara mera allmänt i tillfälle att meddela upplysningar i detta afseende; men då så icke synes vara händelsen, bevisar detta, att hos dessa tjenstemän ännu råder tvekan om förhållandet. Jag vill emellertid icke uraktlåta att meddela mina egna iaktta-

gelsor för den händelse, någon, om och ringa, upplysning deraf skulle kunna vinnas. Visserligen anser jag, att, såsom en talare förut anført, längre eller kortare tids utsträckning af cellstraff bör vara beroende på huru mycket hvarje individ i sådant hänseende visar sig kunna uthärda. Men då en pröfning häraf, om densamma öfverlåtes åt fängelseföreståndaren föränledar till godtycke, hvilket man så mycket som möjligt bör undvika att framkalla, synes det mig nödvändigt att söka genom allmänna iakttagelser bilda sig ett omdöme, som blir bestämmande för stadgande af allmän regel till efterrättelse. Huruvida såsom general-direktören ALMQUIST förordat, en större fördel för fångens både lekamliga och andliga lif skulle vinnas genom besök i cellen af bildade personer, med hvilka fången skulle komma i samtal, är jag ej i tillfälle bedöma, helst belägenheten af våra svenska cellfängelser, som äro spidda kring hela landet på mer och mindre bebodda orter, icke lemna tillfälle till åstadkommande af den sålunda afsedda vaxelverkan; och det torde, för vidtagande af föreslagna åtgärder i berörde hänseende, vara nödvändigt, att cellfängelserna än mer centraliseras, än i Sverige förhållandet nu är. Deremot förefaller det mig, till följd af de observationer, jag varit i tillfälle att sjelf göra, och de upplysningar, jag kunnat af vederbörande tjenstemän mig förskaffa, som om, med afseende å beskaffenheten af våra svenska cellfängelser, som lemna mycket öfrigt att önska, synnerligen i afseende å nödig och lämplig ventilering, den tid, till hvilken cellstraff utan fara för fångens fysiska helsa och psykiska välbefinnande kan sträckas, icke bör öfverstiga ett år“.

SCHAGERSTRÖM (Doktor — Sverige) yttrade sig på uppmaning af hr. STRÅLE om helsotillståndet inom

fängelserna. Han kunde ej erinra sig, att i någon rapport till honom omtalats något fall af svårare sjuklighet, som förorsakats genom cellstraffet. Helsotillståndet inom cellarne vore ovanligt godt, och ofta voro rapporterna blanka. Sinnessjukdomar inträffade visserligen oftare hos fångar, som undergingo cellstraff, än hos dem, som vistades i gemensamhetsfängelser, men dessa sjukdomar inträffade vanligen vid början af straffets utstående.

F. BRUUN. „At opnå et almengyldigt svar på, om cellestraf kan udstrækkes til 2 år eller derudover, er vel umuligt, sålænge straffen udføres på forskellig måde, og sålænge personerne, på hvem straffen fuldbyrdes, ere så forskellige. For over 30 år siden på Kongressen i Frankfurt opkastedes spørgsmålet, men det besvaredes først forskelligt fra de forskellige lande, og som bekendt er endnu grænsen for straffens varighed forskellig i de forskellige lande. Efter erfaringen i de Danske fængsler vise vel straffens skadelige virkninger sig såvel i fysisk som i åndelig retning allerede i slutningen af det første år, men fremtræde først ret i løbet af det andet år. Selvfølgelig gælder her også en individuel behandling. Udover det andet år formener jeg ikke at straffen bør udvides.“

ALMQUIST erinrade om hvad läkarens rapport i konglig Fångvårds Styrelsens berättelse för år 1876 innehåller om antalet sinnes sjukdomar och sjelfmord inom fängelserna.

A. FALK (Regimentsläkare — Sverige): „Med anledning af en föregående ärad talares framställda förmodan, att det å våra fängelser, isynnerhet cellfängelserna, förekommande opropotionerligt stora

antal sinnessjukdomar och sjelfmord skulle i väsentlig mån bero på verkningarne af cellstraffet och det sätt, på hvilket det hos oss genomföres, vill jag, då jag blivit provocerad att yttra mig, härmed endast förklara, att jag ej fullt delar denna åsigt eller anser den af erfarenheten bekräftad.

Att sinnessjukdomar och sjelfmord, till hvars uppkomst och begående starka lidelser och häftiga sinnesrörelser ofta äro de verkande orsakerna, förträdesvis skola förekomma ibland brottslingar både i och utom fängelserna, ligger nemligen i sjelfva sakens natnr; och man behöfver och får så mycket mindre anse dem beroende på arten af straffet, som de, der orsakerne ej kunna sökas längre tillbaka eller äfven i ärftliga anlag, oftast inträffa eller begås under ransakningstiden eller i början af brottslingens bana och ingalunda hos eller af äldre brottslingar och dem med längre strafftid. Jag vill emedlertid härmed ej hafva förnekat, att ju cellstraffet ofta och hos mera utpregladt tröga eller lifliga naturer under en period af detsamma, vanligen inträffande någon tid under första halfåret, hvilken jag skulle vilja kalla acklimatisationstiden, utöfvar en viss depraverande verkan på fångens både mentala och fysiska funktioner, och under hvilken han kan vara i behof af mer än vanlig uppmärksamhet och omvårdnad; men i allmänhet reser han sig snart nog åter, och för min del tvekar jag ej, att, efter mer än 20 årig verksamhet vid ett cellfängelse, uttala den åsigt, att cellbestraffning, äfven såsom den hos oss genomföres, i allmänhet ej medför så beskaffad nemlig inverkan på fången i fysiskt eller psykiskt hänseende, att någon synnerlig fara bör kunna uppstå genom dess utsträckning äfven till 2 år.“

Efter slutad öfverläggning förklarades den hållna diskussionen utgöra svar å den förelagde frågan.

Mötet upplöstes klockan $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Tredje mötet den 23 Aug. kl. $\frac{1}{2}$ 1.

Vid detta sammanträde företogs, under Generaldirektör ALMQUISTS ordförandeskap, behandling af den

Femte frågan: Anses cellstraffet, på sätt det i Sverige tillämpas, med absolut isolering böra för framtiden bibehållas, eller anses det böra modifieras till närmare likhet med det i åtskilliga andra länder använda, och fången således dagligen beredas besök af bildade personer och undervisning jemväl i andra ämnen än religion?

J. M. BERENCREUTZ (Major, Fängelsedirektör — Sverige) yttrade sig således: „Min åsigt i förevarande fall är, att cellstraffet i allmänhet till en början bör tillämpas på sätt, nu sker i Sverige, genom absolut isolering, på det fången derigenom må känna straffets hela skärpa och komma till besinning om sin brottslighet; men jag skulle deremot anse önskligt, om i cellstraffet under senare delen deraf egde rum någon modification och fången bereddades flitigare besök än hvad nu kan ega rum af vid fängelset anställda tjänstemän och lärare, af hvilka fången bibringades undervisning och råd för sitt beteende vid och under den blifvande friheten, ty jag anser uppenbart, att en människa efter en längre celltid med absolut isolering, den må nu utsträckas till två år eller derutöver, skall utgå ur fängelset temmeligen skygg och rådlös och sålunda derigenom hafva svårt att skaffa sig en ärlig försörjning, hvaremot detta skulle i betydlig grad underlättas, om fången under strafftiden upplystes och bereddades därför.

Jag vill och fästa vikt vid, att undervisningen utsträckes äfven till andra ämnen än det religiösa, då för fången kunde yppa sig andra tillfällen till bildning och förströelser än de brottsliga, han förut anlitat“.

R. PETERSEN (Fängelsedirektör — Norge): „Jeg er i gæld til denne forsamling fra igår, da jeg på grund af omstændighederne ikke kom til at ytre mig, uagtet jeg har ikke mindre end 20 års erfaring om cellestraffens indflydelse på fangerne. Men da spørgsmål 5 så nær er forbundet med det 4de, håber jeg det vil blive mig tilladt at begynde med sidstnævnte, især da jeg ved udviklingen deraf vil komme til det resultat, som spørgsmål 5 efter mit skøn fortjener.

Bodsfængslet i Christiania med 250 celler begyndte sin virksomhed 1851 og havde til direktør nuværende Sorenskriver NORUM indtil 1858, da jeg overtog bestyrelsen. NORUM kom til det resultat, at cellestraffen ikke burde udstrækkes over 2 år, medens jeg — tværtimod alt hvad her igår blev ytret — lidt efter lidt er kommen til den overtydning, at man trygt kan gå til 4 år, som nu er maximum, eller måske til 3½ år. Der var i fængslets første år mange fænomener, som nødvendigvis måtte stemple cellestraffen som farlig. Jeg har desværre ikke som mine Danske kolleger talstørrelser på rede hånd, men så meget er vist, at de sjælelige rystelser i de første 7 år gik op i hundreder, samt at man endogså var nødsaget til undertiden at overføre 2 fanger hver måned til fællesanstalterne. Fængslets lov giver nemlig direktøren, når lægen og præsten ere enige med ham, tilladelse til at fjærne en fange, når han ikke synes skikket til fortsat cellestraf. Lidt efter lidt forbedredes forholdet, tallet 100 kunde reduceres til 10 tænker jeg, og der hengik flere år

uden at man var nødsaget til at fjærne nogen fange. Vi må i denne anledning erindre, hvad FÜESLIN siger i sin bekendte bog „Die Einzelhaft“ at man overalt i verden i begyndelsen var ængstelig for cellens indflydelse på fangen og at man i den anledning tog fænomener til indtægt, som ingenlunde vare nogen opmærksomhed værd. Desforuden skylder jeg at oplyse, at vore cellevinduer i begyndelsen bestod af mat glas og vare tætte, medens ventilationen föregik på anden måde. Jeg har mange gange tænkt mig, at denne mangel på frisk luft, denne indespærring i et kulsort rum må have været anledningen til de mange sindslidelser, som man noterede i fængslets første år. Ialfald er jeg sikker på, at jeg skulde have tabt min forstand, enten totalt eller partielt, hvis jeg var bleven indsat i en således konstrueret celle. Da forholdene vare så sørgelige, indførte man den Pentonvilske zigzagrude, men i længden var dette en meget utilstrækkelig kanal for indstrømning af frisk luft. Jeg kan ikke sige hvor forundret jeg blev, da jeg ved mit første besøg i Vridsløselille fik set den store rude, som var til at åbne, og det første jeg gjorde, da jeg kom hjem, var at afskaffe den Pentonvilske rude og istedenfor den at indrette en liden rude til at lukke op med ståltråde udenfor. Hermed gik det til nu i sommer, da jeg for enkelte fanger, som sidde på lang tid, har indrettet hele vinduet til at slå op. Hvad fanger med nogenlunde ret kunne gjøre fordring på synes jeg er luft og jeg tvivler heller ikke på, at en rigelig adgang til luft for en stor del vil fjærne ulemperne ved cellestraffen udover en vis tid.

Hvorfor vil man nu have cellestraffen indskrænket til 2 år?

„Jo blev det igår sagt, navnlig fra Dansk side, fordi fangen på den tid står i fare for at lide overlast både i fysisk og mentel henseende. Men erfaringen både i Danmark og i Norge er jo den, at den uheldige indflydelse, som cellen kan have på enkelte individer, i regelen indtræder inden de 2 år, ja, at det første år er det farligste og dernæst det andet. Ville vi overhovedet have cellestraf og ville vi i den anledning sætte os udover de betænkkeligheder, som ere tilstede, så gjøre vi næppe forholdene bedre ved at sætte punktum ved udløbet af det 2det år eller endogså tidligere, hvilket også er blevet foreslået. Det er også blevet sagt, at fangen efter 2 års forløb sløves og at der da intet mere er at udrette med ham. Jeg må her skelne skarpt mellem 2 slags fanger, mellem dem, som første gang undergå cellestraf, og dem, som gentage den eller de såkaldte recidivister. Efter min overbevisning er cellen ligeså velsignet for de første som den er skadelig for de sidste. De akute forbrydere, det er dem, som begå en forbrydelse af den slags, som i regelen ikke repeteres, f. eks. falsknere, drabsmænd, voldsmand, indbrudstyre og andre grove tyve, som ikke iforvejen have befattet sig med at stjele eller rapse, overtræderne af søfartsloven o. s. v., o. s. v., betragte cellen som et ærligt straffested og underkaste sig med resignation dens savn og lidelser. Recidivisten, hvortil i regelen høre de habituelle tyve, tage det derimod ikke så nøje med ærligheden og skikkelighe den. De første gang dømte eller ialfald de, som tidligere ikke have siddet i nogen straffeanstalt, begribe, hvor godt det er for dem at være isolerede fra andre forbrydere, og derfor ville de også anstrænge sig for at modstå cellens og ensomhedens tryk, medens de habituelle forbrydere

ikke lægge den positive gode villie til og derfor udsætte sig for de skadelige følger. Enten ville de sløves, skønt de følge med i disciplinen og blive i alt udvortes (men også kun i det udvortes) eksemplariske fanger, eller de ville revolttere med den grusomme ensomhed og kun anse den for et unødigt tyranni. Man skal nemlig lægge mærke til, at cellestraffens tyngde ligger i ensomheden, og at ensomheden med al sin knugende magt virkelig er tilstede, skønt den nyere teori altid taler om, at fangen ikke er alene, men at han kun er isoleret fra det slette selskab. Man giver ham en directør, en præst, en læge, lærere og skikkelige vogtere til daglig omgang, men hvor ofte har man ikke gjort den erfaring, at et menneske i ordets strengeste forstand er isoleret, uagtet han er omgivet af et stort selskab, når dette er således beskaffent, at han ikke kan blande sig deri eller med fuld fortrolighed slutte sig dertil? Hvad et menneske tiltrænger, lige så meget som det daglige brød, er omgang med sine egne, ikke alene med slægt og venner, men overhovedet med dem, som stå omtrent på samme dannelsesstrin som han selv. Omgang med overordnede og højere stillede vil dog til syvende og sidst kun blive en helligdagskost for ham. Jeg er ingen philanthropist i den forstand, at fængslerne efter min mening bør gøres så komfortable og behagelige som muligt, tværtimod jeg vil at straf skal være straf og at der skal være noget hårdt tilstede, som bliver en virkelig lidelse for fangen, men det er ikke alle lidelser, som jeg kan sympathisere med. At spærre et menneske gentagende gange inde, og udelukke ham fra al mulig, selv den mest kontrolerede omgang med dem, som stå ham nærmest i livet, finder jeg grusomt og unaturligt, og jeg finder det end mere

grusomt og end mere stridende mod naturen, fordi al erfaring jo lærer os, at 4de. 5te og 6te gange tyve ikke alene blive bedre ved cellelivet, men tværtimod slettere, idet i ethvert tilfælde deres viliekraft slappes år for år. Det er et spørgsmål af megen vigtighed, hvor lang cellestraffen kan være. Det gælder synes jeg at få så mange som muligt ind i cellen og at frelse dem fra fællesanstalten. Jeg vil så gerne gå til hvad der i vor straffelov kaldes 4de grad eller til i det højeste 6 års straffearbejde, som reduceres til 4 års celle, men jeg kan jo ikke negte, at jeg gerne vil have reduktionen noget stærkere, så at 4 år kunde overgå til $3\frac{1}{2}$. Men jeg har heller ikke nogensomhelst betænkelighed ved at modtage fanger i cellen (når de som tidligere sagt ikke ere recidivister) på en så lang tid, og jeg tror, at erfaringen fra vort fængsel med bestemthed støtter denne min opfatning. Jeg må nu først oplyse, at cellestraffen hos os ikke udføres på samme måde som i Danmark og Sverig men i en meget mildere form. I begge disse lande er det jo indrettet således, at den ene fange aldrig får den anden at se, medens vi aldrig have lagt nogen vægt derpå. Vi holde fangerne i 15 skridts afstand fra hverandre, når de gå ud af cellen, men det er også det hele. Jeg må hertil i parentes bemærke, at fangerne på skolen på stemmen lære hverandre at kende, så at jeg alene af den grund ikke kan anse det for nødvendigt at maskere fangen. Dernæst må jeg bemærke, at der hos os (som i Danmark) er lagt en progression ind i straffen, idet fangerne ere inddelte i 5 klasser. I første klasse sidder fangen i 3 måneder (i 5 måneder, når han er recidivist), i 2den i 5 måneder, i 3die i 1 år, i 4de 1 år og i 5te resten af sin straffetid. I første klasse kommer han ikke ud af cellen, undtagen

når han skal lufte sig, bade eller gå i kirken; han får derhos ingen andre bøger end dem, som tilhøre cellen. I 2den klasse kommer han på skole og kan få bøger fra bibliotheket. I 3die klasse kan han tages til arbejde udenfor cellen, men inde i selve fængselsbygningen. I 4de og 5te klasse kan han tages til arbejde ude i fængselsgårdene, som mere og mere omdannes til haver, hvor vi blandt andet dyrke alle de kjøkkenurter, som fængslet tiltrænger. Ude arbejde fangerne undertiden, skønt hver på sin plads og under opsigt af en betjent, sammen i et antal indtil 4. Der er desforuden forbundet flere mindre begunstigelser med de højere klasser, men som jeg her ikke vil omtale, da jeg er bange for det vil blive for vidtløftigt. Vor progression har den store fejl, at den er for liden, men jeg søger stadig at udvide den så meget som muligt, idet jeg er mere villig til at gjøre en fange indrømmelser af den slags, som en direktør har i diskretion, når han er i de højere klasser, end når han er i de lavere. Hvad vi mest tiltrænge er overarbejdspenge, da jeg tror, at intet mere vil bidrage til gennem de forskellige stadier at holde fangen vågen og livsfrisk, end tanken om at han selv under sit fangenskab erhverver sig noget enten til underholdning for sin familie eller til støtte for sig selv, når hans løsladelsesdag kommer; så må al den betænkelighed, som kan fremstille sig mod et årelangt celleliv, efter mit skøn fuldstændig vige. Såvidt jeg ved er vor overbestyrelse betænkt på at indføre overarbejdspenge, og indførelsen af dem skal jeg hilse som et morgengry over vort fængsel. Men jeg må gentage, at jeg selv uden dem ikke er bange for cellestraf til henimod 4 år, uagtet jeg må indrømme, at den ikke går af sig selv, men at der må gjøres

noget, for at den kan bæres med et godt resultat, Jeg har i sommer mere end tidligere forsøgt på at gjøre arbejdet ude i vore fængselsgårde så interessant som muligt for fangerne i 4de og 5te klasse, idet jeg har anvist de forskellige fanger hver sit stykke jord, som han har at dyrke og holde pudset og net i enhver henseende. Det har været tilfredsstillende at iagttage fangerne under dette arbejde, idet jeg har set, hvor megen glæde de havde deraf og hvor meget de søgte at tilegne sig af den smule havekunst, som vi råde over, navnlig når de vare fra landet. Uden en progression anser jeg lang cellestraf for en umulighed; med den tror jeg, at den vil kunne gå overalt selv indtil 4 år. Men man skal være på sin post og følge fangerne med stadig opmærksomhed, idet man også på anden måde må støtte enhver efter hans individualitet. Den ugenlige konferens, som hos os holdes mellem fængslets funktionærer er et sådant middel til at lære fangerne at kende, og den kan anbefales som en nødvendighed i alle cellefængsler, især når straffen strækker sig udover 2 år.

Hvorvidt fangen tillige skal have besøg af andre bildede personer, det anser jeg for tvivlsomt. For det første er jeg bange for disciplinen, og dernæst frygter jeg for, at fangen for meget skal blive påvirket eller „forkludret“; thi der er jo ikke spørgsmål om, at en fange kan blive altfor *routineret* og *indeksereret*, Men undervisningen bør gå længer end til religionen. At proppe fangerne blot med religion er næppe sundt. Vi have derom ikke så få eksempler på, at de blive hvad man kalder *vakte* og at de føle sig opfordrede til at gå ud for at omvende andre. Jeg mener, at religionsundervisningen vil vinde i værk, når den går hånd i hånd med undervisning i

andet, som f. eks. hos os i regning, skrivning og læsning, hvortil jeg gerne vilde føje i fædrelandshistorie, geografi og måske lidt naturhistorie. Det følger af sig selv, at jo længere cellestraffen er, desto nødvendiggere er det at bringe i anvendelse alt, som kan tjene til at *styrke* og *opklare* fangen.“

E. SVEDMAN (Fængselsepredikant, Pastor — Sverige).

„Det är naturligtvis en af cellstraffets viktigaste uppgifter, att fången under den tid, han befinner sig i cell, kommer till väckelse och besinning af sitt brott, till erkännande af sin skuld och till ett alvarligt uppsåt af lefvernets förbättring. Detta mål vinnes om möjligt endast derigenom, att fången får befinna sig ensam med sitt samvete och sin Gud. Fördenskull torde det under den första tiden, fången befinner sig i cell, vara rådligast att hålla honom aflägsnad från alla främmande besök och laga så, att hans tankar genom själasörjaren och det gudomliga ordet, hvilket han alltid har i cellen, ledas till insigten af sin skuld, af sin ansvarsskyldighet inför den Högste. Nu kan förhållandet vara sådant, antingen att fången i cellen fattar goda uppsåt, ty säkert är, att den nakna cellväggen är en ganska rikhaltig tafla för mången fånge om hans brott, eller ock kan det ske tvertom; och i förra fallet torde ej, när goda uppsåt förmärkas, det förvägras bildade och alvarligt sinnade personer, dock efter särskildt tillstånd och pröfning af fångelsens föreståndare, att få besöka fången. Detta skulle då hos honom verka, att han såg, det den yttre världen både hade medlidande med honom i hans nöd och ville göra något för hans moraliska förbättring och om möjligt äfven för hans framtida utkomst. Då det äfven torde i de allra flesta fall vara brist på kunskap och bildning till följd af en dålig uppfostran i

hemmet, som kastat mången fånge i brottets armar, så torde det vara skäl, att för sådana cellfångar, som visa tydliga prof på förbättring under sitt cellstraff, gifva tillåtelse att få begagna sådana goda böcker, hvaraf de kunde hämta lärdomar för hela lifvet igenom, och icke endast inskränka undervisningen blott och bart till det religiösa, ty säkert är, att hos sådana fångar, som visa bättre anlag, vaknar ock begäret att få lära goda och allmännyttiga ting. Men deremot för sådana fångar, som ej visa sådana tydliga tecken till förbättring, torde det ej vara värdt gifva tillåtelse till att läsa annat än de religiösa böckerna, ty derigenom förströ de blott sinnet; och hafva de ej annat att tillgå i cellen än de religiösa böckerna, så gripa de till dem i sådana stunder, då tiden blir dem lång, och derigenom kan ju alltid någon frukt blifva. Sammanfattningen häraf torde blifva: må det tillåtas bildade och religiösa personer att besöka, efter särskilt tillstånd, sådana cellfångar, som visa prof på förbättring; må det tillåtas sådana cellfångar äfven lektyr af godt, allmännyttigt innehåll: men må till alla öfriga besöken inskränkas till de, som i rent religiöst afseende ske, och må till dem ej annan undervisning meddelas, än religionens, tills man kan förmärka någon sinnesändring hos dem“.

STRÅLE. „Redan i går under öfverläggningen angående 4de frågan hade jag tillfälle att uttala min åsigt, att cellstraffet, såsom det nu i Sverige verkställes, kan ega rum under 1 år 6 $\frac{1}{4}$ månader utan menlig inverkan på fången i psykiskt eller fysiskt hänseende; men att af oeftergifflig vigt är, att fängelsens tjänstemän följa hvarje individ med oafslätig upmärksamhet, och att lättnad beredes, då förhållandet dertill föranleder. Sådan lättnad kan beredas genom

längre vistelse i fria luften, lämplig sysselsättning, läsning af bildande böcker o. s. v. Enligt läkarens intyg bör fången kunna få utbyta cellen emot en så kallad fönstercell och äfven erhålla sällskap af annan lämplig fånge.

Med närvarande disciplin kan efter min åsigt strafftiden i cell icke såsom regel utsträckas. En fördel af betydande vikt skulle dock vinnas om, genom beredande efter en viss tid af en lindring i disciplinen, man kunde behålla förbrytare, som första gången blifvit lagvunne och dömd till straff, under något längre tid än 2 år i cellfängelserne.

Emellertid får härvid, hvad Sverige angår, icke förbises, att rikets läns- och district- cellfängelser blifvit ursprungligen uppförde såsom ransaknings- förvarings- och transportträkten, samt att först åtskilliga år efter fängelsereformens början nämnde häkten blifvit använde för straff-fångar, dömd till högst 2 års straff. Jag befarar, att en allmän tillämpning i samtliga dessa häkten af längre cellstraff med lindrigare disciplin kommer att möta synnerliga svårigheter; och jag vågar icke tillstyrka ett förslag i denna riktning, förr än jag inhemtat, huru man tänkt sig verkställigheten.

Hadde man sådana resourser, som bodsfängelset i Christiania erbjuder, skulle jag tillstyrka sådan behandling, en föregående talare omförmält.

Frågan antyder, att cellfången skulle erhålla besök dagligen af bildade personer.

Jag fruktar, att, så vidt dessa besök skola göras af andra personer än de som äro vid fångelset anställda, eller af fångvårdsförvaltningen blifvit särskildt utsedde, anordnandet lätteligen kan komma medföra väsendtliga olägenheter.

Att emellertid betydande fördelar böra uppstå, om tillfälle finnes för fullt lämpliga, erfarne och bildade personer att söka inverka på cellfängen, lärer väl näppeligen någon bestrida.

Utan allt förbehåll tillstyrkar jag, att, så vidt omständigheterna medgifva, lämplig undervisning jemväl i andra ämnen än religionen beredes cellfängen.“

ALMQUIST. „Frågan afsåge egentligen att vinna ett uttalande, huruvida absolut isolering, såsom hos oss iakttages, borde bibehållas, eller om icke i stället lämpligen borde användas sådan separation från andra fångar, som t. ex. i Belgien eger rum, men att bildade personer dagligen undervisade, samtalade och arbetade med fången.

F. FANT (Skolföreståndare — Sverige). „På grund af de upplysningar, herr ordföranden nyss behagat meddela, förfaller en del af hvad jag ämnat framhålla nemligen att, enligt min uppfattning af femte öfverläggningsämnet, uttrycket „bildade personer“ som dagligen borde besöka fången alls ej åsyftat andra än vid fängelset anstälde befattningsinnehafvare, men fastmer att desse borde vara i besittning af en sann bildning, hjertats såväl som förståndets.

Mot den näst förgående talarrens, pastor SVEDMANS, anförande måste jag delvis nedlägga min protest. Jag anser nemligen, att äfven andre befattningsinnehafvare vid fängelset än själasörjaren kunna och böra besöka fången under första delen af hans strafftid, och att äfven annan undervisning än den i religion då bör honom i cellen meddelas, samt att dessa besök och denna undervisning förvisso buri goda frukter med afseende å fångens förbättring. Och hvarför? jo, fången är i de flesta fall, första gången man besöker och tilltalar honom, skygg och sluten; och genom ett sam-

tal af uteslutande religiös prägelse kan man då så lätt riskera att hos honom uppväcka antingen hyckleri med eller förakt för de gudomliga sanningarne. Nej, fältet måste småningom med varsamhet och steg för steg bearbetas; man måste, om jag så får säga, lura på fångens ömtåliga sidor för att väcka till lif något bättre; man måste, med ett ord, framför allt först söka komma i en förtroendefull ställning till fången, och denna ställning må hvarje fängelsetjänsteman, såväl prest som lekman, först söka uppnå. Den vinnes ofta genom besök hos fången och samtal med honom om hans familjeförhållanden, om hans yrke och arbete etc. — allt nog om ett och annat af mindre djupsinnigt innehåll. Den vinnes derigenom, att fången ser, att man oegennyttigt intresserar sig för honom, att man genom undervisning — profan såväl som religiös — söker bibringa honom mera vetande, som kan blifva honom till nytta. Han ser sig vara ett föremål för omvårdnad, — och förtroendet uppstår. Då är tiden inne att gå honom på lifvet, att mera direkt och uteslutande tala med honom om hans religiösa ställning, vare sig att dessa lifsfrågor omhandlas med fången af presten eller annan befattningshafvare vid fängelset, som känner och erkänner religionen såsom grundstenen i fångbehandlingen. Men, såsom jag sade, fångens fulla förtroende för den, som sysselsätter sig med honom, måste ovilkorligen först vara väckt till lif — och, låtom oss erkänna, detta är lika litet ett hastverk, som det alls ej nödvändigt uppkommer genom uteslutande religiöst samtal — för att den der grundstenen skall blifva fast uppmurad; och då först kan man hoppas, att fångens andliga lifs bygnad ej ramlar vid första vindkast.“

A. HAMILTON (Landshöfding, Grefve — Sverige).

„Jag vill blott yttra mig om den första delen af frågan, neml., om cellstraffet, på sätt det i Sverige tillämpas, bör för framtiden bibehållas, och dervid förklara, att jag visserligen, liksom flere andra talare, icke funnit annat än, att den längsta här tillåtna fängelsetiden af 1 år 6 $\frac{2}{3}$ månad icke verkar skadligt på fången hvarken i fysiskt eller psykiskt hänseende; men den med den absoluta isoleringen afsedda effekten vinnes vida förr och fången befinnes vid strafftidens slut visserligen någon gång, så att säga, moraliskt kufvad och till utscendet ångerfull, men han har icke vunnit någon verklig förbättring, hvilken endast kan vinnas genom tillfälle till en större frihet och beröring med andra människor. Jag tror derföre, att tiden för den fullkomliga isoleringen bör inskränkas“.

Efter slutad diskussion beslöts på framställningen af ordföranden, att öfverläggningen skulle anses innebära svar på den behandlade frågan.

Härefter föredrogs

sjette och sista frågan: Hvilken method må anses lämpligast för att åt fången bibringa religiös och moralisk undervisning samt intellektuel utveckling? och yttrade sig angående densamma

P. J. SJÖHOLM. „Enär fängelsets ändamål är att ej blott straffa utan ock att söka verka för den brottsliges inre människas förbättrande, så måste undervisningen ingå såsom ett viktigt moment i fängbehandlingen. Att undervisningen i religion härvid intager det viktigaste och mest betydelsefulla rummet, måste vara en sanning, för så vidt man har att söka orsaken till en människas brottslighet ytterst uti hennes inre, religiöse personlighets förvända och förderfvade viljeriktning och religionen vänder sig till och vill taga i anspråk ej blott människans förstånd och känsla

utau framförallt hennes vilja, det är, människans hela inre andeväsende. Att underskatta, försumma eller underlåta undervisning i religion, fattad i denna betydelse, försåvidt fråga är att söka åsyfta någon verklig inre förändring hos fången, utan hvilken all förbättring blott är skenbar och ytlig, och derföre snart öfvergående, det är att redan från början fara vilse om såväl medel som mål. Härmed är ej sagdt, att icke äfven annan undervisning bör meddelas fången, ty de så kallade humana vetenskaperna äro ju, om de rätt bibringas och emottagas, själsodlande och förädlande. Dock skulle vi vilja påstå, att, om dessa skola ega någon verklig betydelse för den brottsliges förbättring och sinnesändring, så måste en sund religiös fläkt vid deras meddelande tydligen förnimmas ej blott med afseende på anden af det meddelade utan förnämligast hos den undervisande personligheten. All undervisning, om den skall vara fruktbringande för lifvet, måste vara besjälad och påverkad af religionen, hvilken liksom en röd tråd måste genomlöpa det hela. Så är ju ock en sanning, att endast det personliga kan verka på det personliga, en sanning, som framförallt inom fängelserna bekräftas, och som derföre måste der tillämpas. En af kristendomens sanning och lif genomträngd och helgad personlighet, se der den bästa och mest fruktbringande undervisningsmetoden äfven vid den profana undervisningen. En sådan vinner lärjungarnes förtroende för sin person, och hvad mera är — för sina ord. Men om ock den bästa metoden ytterst hvilar på den undervisandes personlighet, så är dock icke hvarje god personlighet en duglig undervisare. Dertill fordras både vetande och konst. Det förra är en oeftergiftlig fordran i följd deraf, att läraren har att bibringa fången kunskaper

i sådant, som denne icke har, men bort hafva inhemtat under uppväxttiden. Ja, fångläraren måste besitta stora och grundliga insigter i sitt ämne, kunskapen måste för honom vara lefvande, om undervisningen skall på samma gång blifva grundlig, åskådlig och lefvande.

Hans studier, hans fortsatta studerande, hans samvetsgranna förberedelse till hvarje lektion måste öfvas ej blott med förståndet utan framförallt med ett sinne och hjerta, som vill fatta och intränga i fångens inre själslif, och som varmt och förhoppningsfullt brinner för dennes andliga och lefvande pånyttfödelse.

En sådan lefvande kunskap kan mången ega, men är dock icke derföre en duglig lärare. Dertill fordras äfven konst och naturlig fallenhet. Det fordras talent för att kunna undervisa, en talent, som gör undervisningen öfvertygande, varm och lefvande. Den i detta afseende talentfulla personligheten är äfven härutinnan den bästa methoden, ty den skapar sig sin egen osvikliga method och låter sig icke klafbindas af regler och metoder utan gör fritt och säkert sin egen väg. Denna fallenhet är både af sedlig och intellektuel natur. Den är af sedlig natur, ty den vill samvetsgrant söka fatta och bedöma den brottsliga naturen i allmänhet samt särskildt hvar och ens individualitet isynnerhet, den besitter ett heligt allvar, som stämmer lärjungens själ för det rätta, ädla, höga och sublima, den åsyftar i allt att väcka, stärka och underhålla sedligheten, den eger ett blidt väsende, finner vägen till den mest förderfvades hjerta, så att äfven det måste gifva sannnigen rätt.

Den är af intellektuel natur, ty den blir aldrig utfattig på tankar, bilder, träffande uttryck och ord,

den drager med sig lärjungarnes intresse, ja deras hjertan.

Härutinnan ligger konsten att förmå lärjungarne att lyssnande sitta vid mästarens fötter och med efvande intresse liksom sluka hans ord under undervisningen och med gladt sinne begrunda det inhemtade och längta efter undervisningstimmen.

Ligger denna talent inom den naturliga och medfödda fallenhetens sfer, så måste den ock kunna, utbildas och öfvas genom själens fria verksamhet hvarigenom den beherrskar det naturliga.

Derföre hör ock till en fruktbringande undervisningsmethod att kunna ordna ämnet så, att största möjliga resultat af såväl kunskaper som hjertats förädlande inverkan deraf må härflyta. Härvid har undervisaren att taga hänsyn till den undervisade, följaktligen har fångläroaren i likhet med hvarje annan undervisare att rätta sig efter fångarnes andliga natur och utfinna de vägar, på hvilka denne kan upplysas till förståndet och till den inre människan förädlas. Nu inhemtar människan, så länge hon lefver, all kunskap antingen genom åskådning eller begrepp. Bådadera förklara hvarandra. Läraren har derföre att behandla sina lärjungar såväl efter deres individualitet, som efter deras ålder. Han måste införa dem i en verld, lämpad efter deras fattningsförmåga, full af själsodlande, tilltalande, lyftande och förädlande åskådning, och derefter göra dessa åskådningar och innehållet af dem till deras egendom i form af begrepp,

Vi hålla före, att fångseläraren mer än någon annan undervisare bör i konkreta, lefvande bilder, träffande liknelser, ädla exempel framställa sanningen för deras själ, så att den må erhålla djupa intryck af

det sagda. Han akte sig därför för mycket abstraherande, han gifve dem sanningen i konkret och levande gestalt. Så gjorde ju den store mästaren och frälsaren, då han framställde sanningen för från Guds rike bortkomne. Endast genom levande sanning kan den inre viljomenniskan omkapas; det är anden, som gör levande, under det den tomma abstrakta kunskapen uppblåser.

Härtill behöfver läraren en utvecklad inventionsförmåga, för hvilken allt lätt och träffande ikläder sig bild och form, men ock logisk stränghet i tankegången, att det meddelade må blifva ett grundligt vetande, som ej blott för stunden tilltalar utan bibehålles i minnet.

Derföre måste ock vid undervisningen detta senare öfvas derigenom, att läraren, då något förekommer, som har afseende på det först framställda, ej blott i förbigående erinrar derom, utan lemnar lärjungarne tillfälle att med egna ord framställa det inhemtade. Härvid är frågan på sin rätta plats vid fängundervisningen, hvarigenom denna blir ett ömsesidigt meddelande och tillika lifaktig och omvexlande.

Är detta i allmänna och korta drag principerna, för undervisningsmetoden, så kan ingen hellre än framställaren önska, att principerna, de må nu vara andra än dessa, blott de äro ädla och kristliga, måtte i verk och gerning utföras.“

H. WAMBERG, (Fængselspræst—Danmark). „Spørgsmålet om den bedste methode for religiøs og moralsk undervisning er meget vanskeligt; kunde man også blive enig om den bedste methode, vilde der stå en endnu større vanskelighed tilbage, nemlig at føre den ud i virkeligheden. Under dette spørgsmål måtte i videre forstand også kunne medtages sådanne sider

af fængselslivet, der vel ikke er undervisning i snevrere betydning men dog i virkeligheden i høj grad bidrage til at udvikle fangen i religiøs og moralsk retning. Hermed menes især: gudstjenesten, særlig prædiken, cellebesøgene og opbyggelig læsning. Mange ere tilbøjelige til at tro, at ordets forkyndelse ved gudstjenesten ikke kan udrette synderligt i fængslerne og navnlig må stå langt tilbage i betydning for cellebesøgene. Dette er næppe tilfældet; jeg har haft mange og glædelige beviser på den gavnlige virkning, en ugenlig, regelmæssig kirkegang har på fangerne. Men cellebesøgene ere meget ofte det eneste middel til at tilvejebringe et personligt forhold mellem fangen og præsten. Ved cellebesøgene lærer fangen præsten at kende som menneske; og det vigtigste middel til at få indflydelse på fangen er, at denne får tillid til præsten, får tro til, at han har hjerte for fangen og vil ofre tid og kræfter for hans skyld. Og endelig den religiøse læsning er en daglig ven, som fangen altid har hos sig, og som han ofte har stor velsignelse af. Gudstjenesten, cellebesøgene og den religiøse læsning ere visselig de væsentligste momenter til at bibringe fangen religiøs udvikling og liv, og dette er jo hovedsagen, ikke undervisningen. Hvad undervisningen i snevrere forstand angår, kan man enten holde sig til lærebøger, lektielæsen, lektiehøren eller indskrænke sig til vækkende foredrag. I og for sig er vistnok den første methode den ønskeligste, men den er vanskelig at gennemføre med blot noget resultat i fængslerne, thi dels kan der ikke ofres megen tid til undervisningen; arbejdet er og bør være den væsentligste sysselsættelse, dels er befolkningen i høj grad fluktuerende, omtrent halvdelen indsættes, ialfald for det Danske cellefængsels vedkom-

mende, kun 6 eller 8 måneder, af hvilke ovenikøbet de tre første måneder ikke må bruges til skoleundervisning. At undervise voksne mennesker på et så lavt dannelsesstrin er selvfølgelig også i sig selv vanskeligt. Mange kunne slet ikke læse, ialfald ikke med noget udbytte. At indskrænke sig til foredrag alene er imidlertid ingenlunde at anbefale. Thi opbyggelige foredrag kan fangen næppe med noget udbytte høre mere end en gang om ugen, oplysende foredrag må selvfølgelig holde sig langt borte fra videnskabelighed eller lignende, blive derved let blot og bar underholdende, og det går ikke an at lade fangen komme i skolelokalet for at more sig, hvor befriende og velgørende end et spøgende ord eller lignende kan være, når det finder sted ved cellebesøgene, hvor man er ene med fangen.

En forening af begge veje er derfor meget at anbefale; ved den religiøse undervisning således, om just ikke udelukkende, bibellæsning. Den forener begge sider, både har fangen sin bog, det nye testamente, at holde sig til, og præsten kan ved bibellæsningen tale både vækkende og oplysende og få lejlighed til at gøre opmærksom på mange ting, der vanskelig ville komme for ved samtale eller prædiken. Ved den øvrige undervisning vil jeg anbefale læsning, skrivning, regning og geografi, stadig for at fremdrage det positive, et bestemt udbytte, noget håndgribeligt at holde sig til (landkort, læsebog etc.), men tillige for, særlig ved læsningen og geografiundervisningen, at lægge vægt på det vækkende og flersidige, som disse fag, forstandigt og livligt ledede, ville medføre.

E. M. DAILLIN (Dr. Fängelselärare—Sverige). „Undervisningens närmaste uppgift är, som bekant, att bilda lärjungens tankekrets så, att insigt om det rätta och goda derigenom framkallas. För uppnäendet af detta

mål fordras i första rummet, att undervisningen väcker lärjungens intresse. Men för att kunna väcka intresse, måste man taga hänsyn till lärjungens individualitet och bildningsgrad. Man bör akta sig för att påtvinga honom något för honom främmande och i stället bemöda sig att förtrydliga, omgestalta och utvidga hans för handen varande tankekrets. Med min lilla kännedom om fångarnes föreställningssätt i allmänhet anser jag därför för min del, att man för de allmäntbildade föredrag och samtal, som nu skola ega rum i våra fängelseskolor helst bör välja ämnen ur den konkreta verkligheten eller från områden, der fången redan förvärfvat sig någon slags erfarenhet. Först då kan man hysa något hopp om att hos honom frankalla ett intresse, hvilket sedan visar sig som en inre kraft, som är riktad på utvidgandet af hans andliga förvärf och derigenom äfven möjliggör ett viljande i rätt och god riktning, en förmåga att fatta och tillgodogöra sig religionens grundsanningar. Jag tror emellertid, att det härvidlag i allmänhet ej ligger så mycken vikt på metoden för undervisningen som fastmer derpå, att fången hos sin lärare finner ett af kärlekens ande genomträngdt deltagande, att han i honom lär sig värdera en man, som icke allenast känner utan äfven af hela sitt hjerta sträfvar att fullgöra sina pligter mot Gud, samhället och honom sjelf, korteligen att han får förtroende för sin lärare, hvilket är det viktigaste villkoret för att undervisningen skall leda till det åsyftade målet“.

ANNELL ansåg att den fråga, som nu förhades, vore en lifsfråga och uttalade sig öfver bästa sättet vid undervisningen. Läraren borde börja med att söka vinna fångens förtroende och söka hålla hans sinne vaket genom besök

och samtal. Men tiden räcker olyckligtvis ej till, hvarför man bör en gång i veckan hålla kateketiska föredrag, på hvilka läraren kan få tillfälle att genomgå hela kristendomsläran. Detta hade talaren funnit ändamålsenligt och han lade vikt vid att det religiösa i främsta rummet åsyftas.

P. A. SILJESTRÖM (Dr. Rektor — Sverige) ville, i anledning af hvad af föregående talare yttrat, endast tillåta sig att anmärka, att man må hända någon gång alltför ensidigt och uteslutande sökt fångens moraliska förbättring på den religiösa vägen, och att vigten, äfven ur denna synpunkt, af allmän bildning och förståndsodling måhända icke blifvit till sitt fulla värde uppskattad, äfvensom att hvad undervisningsmetod i allmänhet beträffar, fången förmodligen icke vore att betrakta stort annorlunda än hvar och en annan människan på lika bildningsgrad.

ANILBERG yrkar med anledning af föregående talarens anförande, att undervisningen i fångelset må begynnas med religion och under första tiden af cellstadiet uteslutande bestå af sådan undervisning. Denna kan och bör meddelas på ett praktiskt, lefvande, tilltalande ej dogmatiskt sätt och derigenom blifva förädlande för hjertat samt odlande för förståndet. Det är fångens *vilja* som skall lyftas och stärkas till det goda, ej i första rummet hans intellektuella förmåga. Hos ganska många fångar, särskildt tjuvar, är denna senare god, men moralen usel; detta är således (gent emot den föregående talaren) två ting, som ganska ofta äro åtskiljda (god intelligens och god moral). — Sedan fången under första celltiden erhållit en förberedande religionsundervisning, så må den egentliga skolundervisningen begynna med de i folkskolan vanligen förekommande ämnen, hvilka

här måste meddelas föredragsvis. Härvid gäller att alltjemt underhålla det kunskapsbegär, som under första skoltiden vaknat hos fången, och ställa tillgången till skolans förmåner i beroende af fångens uppförande, successivt minska undervisningstimmarne i veckan under den återstående strafftiden på ett sådant sätt, att fången ej må alldeles bortglömma, hvad han under första skoltiden lärt, och städse påverkas till begär efter odling, upplysning och förädlande läsning, så att han vid utgången ur fängelset må anse det såsom ett kärt nöje att fatta till boken under sina lediga stunder.

BRUNN bemærkede til en foregående taler, at årsagen til at fangen efter det Danske progressive system først modtog undervisning i 4de kl. var, at efter den Danske straffelov dømtes kun på en straffetid af to til sex år recidivister til tugthusarbejde, hvormed en progressiv klasseinddeling er forbunden. Følgen heraf er, at fangerne tidligere altid have modtaget undervisning flere gange. Forøvrigt tillod han sig at gjøre dhr. præster opmærksom på, at det første en fange måtte og burde søres til efter sin indsættelse i straffeanstalten var erkendelsen af den begåede forbrydelse og dermed af retfærdigheden af den ham idømte straf. Uden denne erkendelse vilde enhver religiøs påvirkning blive en ligefrem umulighed. —

Sedan öfverläggningen förklarats slutad beslöts, att densamma skulle anses innebära svar å den förelagda frågan.

Sedan diskussionen öfver de till öfverläggning vid särskildt sammanträde emellan medlemmar från de Skandinaviska länderna vid den internationela penitentiär kongressen förelagda frågorna, blivit afslutad, gjorde ordföranden, generaldirektören ALMQUIST,

framställning derom, huruvida icke närvarande ledamöter från de fyra nordiska länderna, hvilka i mer eller mindre mån tillhörde eller visat intresse för penitentiärförvaltningen och dermed befryndade vetenskaper, funne lämpligt begagna tillfället att knyta ett varaktigare band sig emellan, medelst bildandet af en Nordisk penitentiärförening. Förhandlingarne af de på svenska språket framställda frågorna hade gifvit anledning till intressfulla meningsutbyten, och utan tvifvel skulle dylika tillfällen än varmare omfattas af ledamöter i en förening, hvilka redan med hvarandra bildat bekantskap och årligen sammanträdde inom något af de nordiska länderna, helst de då hade mera tillfälle att förbereda sig på de förekommande frågorna. Sådana föreningar hade lång tid varit i verksamhet inom andra länder såsom t. eks. inom Tyskland och Schweiz samt föranledt ett sammarbete till gagn för de penitentiära frågornas lösning. Gemenskapen af män inom samma fack skulle utan tvifvel framkalla en nyttig täflan och underhålla intresset för ett önskvärdt framåtskridande. — För något mera än ett år sedan bildades inom Frankrike af några dess mest framstående män såsom nuvarande konseljpresidenten DUFAURE, förre Ministern DROUIN de LHYS, Senator BERENGER de la DROME, m. fl. en förening i enahanda syfte. Alla dessa föreningar utgafve hvar sin tidskrift, upptagande ej blott föreningens förhandlingar utan ock uppsatser i penitentiära ämnen, författade af föreningens ledamöter och andra sakkunnige personer, hvarigenom intresset föreningens ledamöter emellan underhölls och kännedom om hithörande ämnen jemväl spreds till öfrige samhällsmedlemmar. En sådan tidskrift för de nordiska länderna vore den af distriktsförståndaren för Köpenhamns fattigväsen herr filosofie

kandidaten F. STUCKENBERG, i nämnde stad utgifna „Tidsskrift for Fængselsvæsen“, hvilken sannolikt icke skulle blifva tillsluten för meddelanden från den Nordiska penitentiärföreningen och dess ledamöter.

Herr ordförandens framställning blef med allmänt bifall antagen; och beslöts i sammanhang härmed att föreningens nästa sammanträde skulle ega rum i Köpenhamn under nästkommande års sommar.

Såsom utkast till reglemente för föreningen upplästes i öfversättning reglemente för en Schweitzisk penitentiärförening; och beslöts att detta förslag skulle blifva hvilande å bordet till morgondagens sammanträde.

Emellertid fattades beslut derom, att föreningens styrelse, hvilken årligen borde utses, skulle bestå af fem ledamöter, deribland två från det land, der näst-påföljande årets sammanträde skulle ega rum. De bland de närvarande, hvilka önskade ingå i den beslutade föreningen, anmodades anteckna sig å för sådant ändamål framlagd lista äfvensom att nästkommande dag vara beredde att utse ledamöter i föreningens styrelse intill nästa års sammanträde.
